

Room Tere

Poolnoŋ Room yoŋoo Tere ano.

Jeŋ-asa-asari

Room sitinoŋ gadokopa laligogi uumeleŋ tuuŋa tuuŋa yoŋonoŋ batugianoŋ siŋserereŋ qeŋ deema laligogi. Juuda toŋianoŋ uugia meleema Juuda nanamemenoŋ ano Kana qaanoŋ qokotaŋ Anutuwaŋ aiweseya selegianoŋ kotoŋ oro mende neŋ laligogi. Waba kantriwaŋ uumeleŋ tuuŋ yoŋonoŋ Anutuwaŋ kaleŋmoriaŋanoŋ qokotaŋ Anutuwaŋ Kana qaa baatanonŋ mende kema sewanqaari qaganonŋ siŋgisoŋgo afaŋgoŋ ambombaajoŋ mogi. (6.15) Anutunoŋ Juuda kanageso honŋ gema uŋuŋ kitigianoŋ waba ejemba oŋoono buŋaya koloogiti, iikawaajoŋ jomoma mepaegoŋ oŋoŋgi. (11.18-20) Kaŋ ama Juuda uumeleŋ yoŋonoŋ siligia walaga kaŋagadeŋ otaagitiwaajoŋ ama jejewili ama oŋoma laligogi. Juuda tuuŋ yoŋonoŋ waba kantriwaŋ uumeleŋ alaurugia sureŋ oŋoma Juuda siligia mende otaagitiwaajoŋ ama qaagia totoroŋkota jeŋ teŋoŋ sewanqaari laligogi. (2.17-20; 14.3)

Mindiriŋ oŋomambaajoŋ Poolnoŋ tuuŋ woi yoŋooŋoŋ gejanono qaa aŋa aŋa oŋoŋ oŋomakeja. Juuda yoŋoo kanagia iŋisaano (2.21-27) waba kantri yoŋonoŋ aisoogi. Qaa waŋa kokaŋ iŋjoro, “Jiisas moma laariniŋ Anutunoŋ momalaarinana iima qaana jeŋ teŋoro solananiwoŋa. Kana morota moŋ mende eja.” (1.17) Waba kantri ejemba sewanpiŋgia qetegowaatiwaajoŋ kanagia iŋisaama kokaŋ iŋjoro: “Anutunoŋ oŋoŋgiaŋ awaagiaajoŋ ama qaagoto, iyaŋaa kiankomuyaajoŋ ama oŋo meweŋgoŋ oŋono. (11.30-32) Kawaajoŋ mono kaparaŋ koma Kana qaa teŋ koma laligowu. (7.12-24) Korebore siŋgisoŋgowaa kasa gbadonoŋ laligoŋ tiwilaawombaajoŋ anjonto, (3.23; 5.12) Anutunoŋ iyaŋaa iriŋsoŋsoŋanoŋ kamaawaatiwaajoŋ ama Kraist wasiro. (5.8-9) Uŋa Toroyanoŋ metogoŋ siŋgisoŋgo kiankoomuwaŋ ku-usunoŋga isama nonombaa. Kawaajoŋ siŋgisoŋgo nanamemeŋ mesaŋ (6.11-14) mindiriŋ joŋagoŋ aŋoŋ gadokopa yoŋoo batugianoŋ gadokopa kaŋa mende laligowu.” Gejanono kaŋa oŋono osoŋ osoŋ teŋ koma mindiriŋ laligogi. Poolnoŋ kambaŋ mutuya Room keno naŋgoŋ mugi toroŋ Spein kantrinonŋ kemambaajoŋ moma kaŋeŋ ooro.

Buk kokawaa bakaya waŋa 7 ii kokaŋ:

Jeŋ-asa-asari qaa ano qaa waŋa 1.1-17

Kuuyanoŋ siŋgisoŋgowaa hamoqeqewaajoŋ amamaajoŋ 1.18–3.20

Anutunonj hamo qeŋ nonomakejiwaa kania 3.21–4.25
 Kraistwo laaligo dologaa kania 5.1–8.39
 Israel yoŋononj Anutuwaa roromonjo areŋnonj laligoju 9.1–11.36
 Uumeleenj nonoo sili nanamemembaa qaa 12.1–15.13
 Qaa tetegoya ano aŋaa yeizozo qaaya 15.14–16.27

1 ¹Pool nii Jiisas Kraistwaa gawonj meme ejaga ano Room uumeleenj ejemba oŋowo qaa amiŋ mobombaajonj kaŋ tere koi oojenj. Anutunonj noono wasiwasi eja aposol koloojenj. Anutunonj Oligaa Buŋaya jenj seimambaajonj meweengonj nonota laligojenj.

²Anutunonj oyamboyanj laligowombaa Oligaa Buŋaya ninisaambaatiwaa qaaya ii waladeenj somonjonj jero gejatootoo ejembanonj moma Buŋa Tere toroya iikanonj oogita eja. ³Oligaa Buŋawaa kania ii iyaŋaa meria Jiisas Kraist. Iinonj balonj eja kaanja kiŋ Deiwidwaa gbiliuruta yoŋoononja kolooro.

⁴Siwe eja kaanja Uŋayanonj solanja toroya kolooro. Anutunonj ii menj gbiliro koomunonja waaro ku-usuŋanonj asuŋanonj asugiro. Anutunonj iikaanja kanonj iyaŋaa Meria koloojiwaa qaaya ii jenj kotiiŋ kuuy muro. Poŋnanaa kania kian. ⁵Kraistnonj gawombaa hoŋa kokaenj koloowaatiwaajonj moro: Nonononj waba kantria kantria liligonj Jiisaswaa qata batugianonj jenj seinij moma uugia meleema moma laarij muŋ qaaya tenj koma laligowu. Kawaajonj aposol gawonja ano kalenjmorianja ii nonono menj laligojonj. ⁶Anutunonj ejemba Jiisas Kraistwaa buŋa koloonj laligowutiwaajonj oŋoonoti, Room oŋo kaanagadeenj iyoŋoo batugianonj laligoju.

⁷Uugia meleema Room sitinonj laligojuti, niinonj kuuya oŋoojonj tere koi oojenj. Anutunonj oŋo iyaŋaa ejemba soraaya laligowutiwaajonj oŋooma jopagonj oŋomakeja. Anutu Maŋnana ano Poŋ Jiisas Kraist yorononj mono kalenjmorianj oŋoni luaenonj laligowu. Kaenj qama kooliŋkejenj.

Poolnonj Anutu mepeseenj kokaenj qama kooliro:

⁸Gomaŋa gomaŋa kuuya yoŋononj Room oŋoo momalaarigiaa sunduya jegi momakejenj. Kawaajonj qaana kanaiŋ Jiisas Kraistnonj nemuŋ koma nono kuuya oŋoojonj ama Anutuna dangisenj jenkejenj. ⁹Niinonj uusiinŋa kuuya Anutuwaa gawononj ama welenja qeŋ Meriaa Oligaa Buŋa jenj asariŋkejenj. Iikanonj suulanj oŋo romonjonj oŋomakejenj, ii Anutunonj nanjonj jenkeja.

¹⁰Kambaŋ so kokaenj jenj qama kooliŋkejenj, “Oo Anutu, niinonj Room yoŋoononj kemambaajonj moma kambaŋ koriga mambonjenj. Kawaajonj mono siŋгаа so jena kana kolooro kambaŋ kokaamba saanonj kemaŋa.”

¹¹Iŋiima momalaarigianonj kotiiwaatiwaajonj moma saanonj gawonj memewaa momo kalenj monj oŋomaŋa. Kawaajonj kambaŋ mutuya

oŋoonoŋ kaŋ injimambaajoŋ awelegoŋ laligojeŋ. ¹²Kokaen ambombaajoŋ awelegoŋkejeŋ: Niinoŋ injiibe metulaŋgoŋ nii ano oŋo nomaen moma laariŋkejoŋi, ii amiŋ moma uunoŋ naŋgoŋ keraqeeŋgo qeŋ aowoŋa.

¹³“Oo uumeleen alauruna, oŋo mono kokaen romoŋgoŋ laligowo: Niinoŋ waba kantri tosia yoŋoo batugianoŋ liligoŋ uugia kuuŋ oŋombe meleŋgiti, iikawaa so oŋoo batugianoŋ kaŋagadeen hoŋa kolooro iimambaajoŋ mojeŋ. Kawaajoŋ kambaŋ mamaga oŋoonoŋ kusu kamambaajoŋ areŋ ama laligoweto, iwoi tosianoŋ mono kambaŋa kambaŋa somoŋgoŋ nono amamaawe. ¹⁴Anutuwaa jaanoŋ tosa kokaen eŋ nonja: Ejemba tuuŋ kania kania ilaen oŋomambaa qaayanon mono noo qananon eja. Ejemba momogiawo ano lalabubuya yoŋoo weleŋqeqegia mujoŋ koloojeŋ. Mindimindiri qaa Griik mojuŋi ano qanda^b laligoŋ iyaŋgiaa qaagianon irikawaraka jeŋkejuŋi, ii kuuya ilaen oŋomambaajoŋ mojeŋ. ¹⁵Kaen moma Oligaa Buŋa ii Room siti oŋoojoŋ kaŋagadeen jeŋ asarimambaajoŋ afaŋgoŋ geregere amakejeŋ. Kiaŋ.

Oligaa Buŋawaa ku-usuŋa kokaen:

¹⁶“Anutuwaa ku-usuŋanon anana kuuya meŋ letoma nonono kambaŋ kokaamba Siwewaa buŋa kolojoŋ. Juuda nononoŋ wala uunana meleema ii moma laariŋiŋ ano nonoo gemanananon kantri tosaŋa yoŋonon kaŋagadeen ii moma laariŋ uugia meleŋgi. Kawaajoŋ Anutunon ku-usuŋa Oligaa Buŋanon ano ejiwaaajoŋ ii gamugamu mende amakejeŋ. ¹⁷“Oligaa Buŋanon mono solaŋa koloowombaa kania ninisaamakeja. Buŋa qaa moŋ kokaen oogita eja, “Solaŋa kolooji, iinoŋ mono momalaariŋanon nemuŋ kono kotiiŋ laligoŋ ubaa. Qaa iikawaa kania ii kokaen: Nono Anutu kanaiŋ moma laariŋiŋ momalaariŋana iima qaanana jeŋ tegoro solaŋaniŋiŋ ano namonoŋ laligowoŋatiwaa so toroqen moma laariŋ muŋ jaayanon solaŋaniŋkeboŋa.” Kiaŋ.

Ananaa siŋgiŋgoŋnanaajoŋ Anutuwaa iriŋa soomakeja.

¹⁸Saanoŋ solaŋaniwonagato, ejemba qaa hoŋa nanamemengianoŋ koŋaŋgiŋ sisau meŋkejuŋi, Anutunon ii Siwenon eukanonja uuŋ iiro mende sokono iriŋa soomakeja. Ejemba iikaŋa kuuya injiima aŋgoŋjoragia qetama siligia bologaajoŋ ama kazia injisaamakeja. ¹⁹Ii kokaembaajoŋ: Anutuwaa kania moma kotowombaa so kolooji, ii mono aŋo injisaama oŋono batunananon asuganondeen erota momakeju.

²⁰Anutuwaa laaligoya mende iimakejonto, ku-usuŋa ii Siwe namo mokoloŋ oroma iikanonja kanaiŋ qendeema laligoŋ kouro kambaŋ tetegoya qaa asugiŋ eŋkeja. Kawaajoŋ Anutuwaa borotereya tororo

^a 1.13 Apo 19.21 ^b 1.14 Qanda, Kooŋ qaanoŋ bus kanaka, ejemba duuyanon iyaŋgiodeen tompin laligoŋ momo mirigia qaa lalabubu laligogi. ^c 1.16 Maak 8.38 ^d 1.17 Hab 2.4

iiniŋ beŋ akadamyawo koloojiwaa kaniaŋonj mono saanŋonj moma kotowonjatiwaa so kolooja. Kawaajonj ejembanonj iwoi moŋonj mondonj iyanŋiaa qaagiaa kitia nanŋonj jewombaajonj amamaanjkeju. ²¹ eAnutuwaa kania moma kotonj laligogito, kileŋ “Iinonj beŋnanaga,” kaenj mende jeŋ ii mende mepeseegi qabuŋaya batugianonj mende kolooro. Kaenj mende kolooroto, qaa omaya lansan romonjgogi momogianonj looriro moto koloogi. Uu momakootogia qaa iikanonj mono umuŋ koma pangamanj mero tirtuanj laligoju. Kawaajonj “Anutuwaa kania mende mojonj,” jeŋ mondomondo lanj anŋi mende sokonja.

²² “Momakooto ejemba laligojonj,” jeŋ selegia meŋ uma laligogito, iikaanja kanonj ejemba uugia qaa kolooju. ²³ fAnutu qabuŋaya asamararanawo kamban tetegoya qaa laligonj ubaati, ii mende mepeseen waeya mende meŋ laligogito, ii mesaonj tando lopionj ano borosowo uŋa tosaanja kuugi. Tando lopionj sogogi kaitanigianonj eja koomuyaa so kolooju. Uŋa tosaanja megi koonj, oro ano namononj bagianonj koma kondondonjgonjkejuti, iyonjoo so kolooju. Yoŋononj ii usugonj beŋ kaanja mepeseen onjoma laligogi.

²⁴ Kaenj ama laligogitiwaaajonj Anutunonj ii gema uŋuro iyanŋiaa uugiaa siinŋ kombombaŋa tondu otaanj serowilin ama iyanŋiaa selegia gamu qeŋ meŋ kamaanj aonj laligoju. ²⁵ Anutuwaa qaa hoŋa mesaonj kitianonj qaa qolonmolonjgoyanonj qokotaagi. Mokomokoloo Toya onjanonj mende goda qeŋ weleŋa mende qeŋ laligogito, iwoi mokoloroti me iyanŋiaa borogianonj megiti, iikawaa siinja kolooro moma borotere yoŋoo waegia meŋ mepeseen onjoma laligogi. Iikaanja laligogito, nonononj mokomokoloo Tonana ii kamban tetegoya qaa mepeseenkebonja. Qaa ii onjanonj.

²⁶ Kaenj ama laligogitiwaaajonj Anutunonj ii gema uŋuro iyanŋiaa siinŋia kombombaŋa gamuyawo ii tondu otaanj kokaenj anŋi: Yoŋoo embaurugianonj loemba kana dindinja mesaonj iyanŋiideen meleema agiminj aonj laligogi. ²⁷ Eja yoŋononj kaanagadeen embawo agiminj aonj laaligo mesaonj dogogi. Serowilin ambutiwaa siinŋia kombombaŋa ii eja batugianonj horonj aonj mogi geriawo kolooro anŋiideen meleema agiminj aonj anŋonjoragiawo koloonj laligogi. Dogonj jeubaba laligogitiwaa ironja ii Anutunonj sogianonj meleema onjono qagianonj uro boligi.

²⁸ Anutuwaa kania moma kotowombaajonj mogi kamaanj qegeta kolooro mesaogi Anutunonj mono kaanjiadeen ii gema uŋuro iyanŋiaa roromonjgogia doogoyanonj galeŋ koma onjono nanamemeŋ gamuyawo ama meŋ laligogi. ²⁹ Nanamemeŋ doogoya ano sili bologa kania kania iikanonj uugia saa qero kokaenj amakeju: Iwoi otoko ama neŋ mewombaajonj koposonjgonj anjomokolonj amakeju. Tosaanja yoŋoononj iwoiwaajonj goronjkiki amakeju. Ejemba uŋugi komuŋkeju. Anjowowo

^e 1.21 Ef 4.17-18 ^f 1.23 Dut 4.16-18

ama tosaana tiligon onomakeju. Ejemba tosaana konjilin qaganon bologa ama onombombaajon momakeju. Ejemba gejagianon qaa saje angi kemero dimbonawo juma kemakeja.

³⁰Gemaqeqe qaa jenkeju. Anutuwaawon jenkeju. Sili bologa geriawo ten koma otaankeju. Jaba-arambaran ama selegia men umakeju. Selenon kuukuu ano sili bologa morota morota mokoloonkeju. Nemunman qaagia mende ten komakeju.

³¹Momogia mende tooro uugia qaa laligon qaa lan somonjon mende otaankeju. Ala-ala mende ama tosaana yonoonon wosomomo mende moma kere men onomakeju. ³²Anutunon kana dindina kokaen jen kotorota eja: Ejemba bologa kaana amakejuti, iyononon mono koomu kotakotaa bunu koloowutiwaawo so koloou. Yononon jenkooto ii moma asarijuto, kilen iyangio bologa ii amakeju ano iikayadeen qaagoto, tosanon kaana angi ii “Saanon!” jen wambelaan nanjon onomakeju. Kian.

Anutunon qaanana gosin dindinagadeen jen tegonkeja.

2 ¹Oo alana, gii tosia yonoo qaagia jen tegonkejan me qaago? Gii tosaana yonoo qaagia jen tegon geengo nanamemen iikayadeen amakejan. Kawaajon alagaa qaaya mon jen tegojani een, mono geengaa qaa kaanagadeen jen tegona iikawaa ironanon mono geengaa qaganon ubaa. Kawaajon uuta me kamaanqeqeta koloojani, ii kilen mono iwoi monon monon geengaa qaawaa kitia nanjon jemambaajon amamaankejan. ²Ejemba nanamemen bologa kaana amakejuti, Anutunon iyonoo qaagia qaa honaa so gosin jen tegonkeja, ii monjon.

³Kawaajon nomaen romonjon? Gii namo ejaga ano kilen iwoi kaana amakejuti, iyonoo qaagia jen tegon geengo nanamemen iikayadeen ana sokonja me qaago? Anutunon qaaga gosin jen tegon irona meleema gono hona goo qaganon ubaa. Anutuwaawon jaanon mende kokomomola men asangowaga.

⁴Anutunon hala men nonoma kilenananaa irona uulanawo mende meleembaato, mamboma moma mokosinjonkeji, qaa iikawaajon jejewili anjan me? Anutunon uuawagaya qendeema uuga meleembagatiwaajon horon gomakeji, iikawaajon tompin laligowabo. ⁵Gii gejaju ama uuga mende meleembagati een, iikaana kanon Anutuwaawon jaanon kokomomola mende mewagato, irinjonsoonanon mono goo qaganon sein ubaa. Kazi kambananon kan kuuro qaanana dindinagadeen jen tegowaa. Irona meleema nonombaati, kamban iikanon irinjonsoonon mono asuganon ninisaano iima mbona.

§ 2.1 Mat 7.1; Luuk 6.37

^{6h}Anutunonj mono “Nanamemenanaa so motomotoonj ananaajonj kitia meleema nonombaati,” ii kokaenj: ⁷Anutunonj qabunjaya nonombaatiwaajonj mamboma akadamananawo koloowombaajonj kaparanj koma pondanj nama gawonj awaa awaa menj laligojonj, ananaajonj laaligo kombombarja nonombaa. Ii nonono kambanj tetegoya qaa oyanboyanj laligonj ubonja. ⁸Iikaanja laligonj ubonjato, ejemba iyanjgiaajonjadeen romongonj kirinjaba menj Burja qaa honja gema qerj qaa bologa otaankejuti, Anutuwaa irinanonj mono iikawaajonj soono uugereya ano qagianonj ubaa. ⁹Uugereya ii wala Juuda nonoo qanananonj uro nonoo gemanananonj kantri tosaanja kaiyaka bologa amakejuti, kuuya iyonjoo qagianonj kaanjagadeen uro siimbobolo kakasililij moma laligowuya.

¹⁰Kaenj laligowuyato, Juuda ano nonoo gemanananonj kantri tosianonj kaanjagadeen uugia meleema kaiyaka awaa amakejuti, Anutuwaa akadamyanonj mono kuuya ananaa qanananonj uro qabunja nonono luaenonj laligowonja. ¹¹ⁱAnutunonj ejemba tosaanja mende ninisoroonj tosaanja mende sureen onjmakejato, so motoonjononj gosinj nonomakeja.

¹²Iikawaa kania ii kokaenj: Kantri tosaanja yonjononj Anutuwaanonj Kana qaa mende weenjonj moma sinjgisonjgo lanj amakejuti, iyonjononj mono korebore tompinj laligonj tiwilaawuya. Juuda nonononj Anutuwaanonj Kana qaa weenjonj moma kilenj sinjgisonjgo amakejonj, Anutunonj mono qaa iikawaa so kuuya gosinj nonoma qaanana jenj tegowaa. ¹³Ejemba Anutuwaanonj Kana qaa eenj momakejuti, iyonjononj Anutuwaa jaanonj solanja mende koloouju. Qaagoto, Kana qaa tenj koma otaankejuti, Anutunonj mono iyonjoo qaagia jenj tegoro solanjaniwuya. ¹⁴Kantri tosianonj Anutuwaanonj Kana qaa mende menj laligojuto, tosianonj kilenj tondu iyanjgiaa aingiaa so romongonj amakeju. Anutuwaa kana qaaya mende mojuto, kilenj momogianonj jenj kotonj onjono Anutuwaa kana qaawaa so ama iikawaa baatanonj laligoju.

¹⁵Kaanja laligojutiwaa kania ii asuganonj asuginj kokaenj eja: Anutunonj ejemba mokolonj nonoma iikanonj Kana qaayaa jenjkootoya ii kuuya ananaa uunananonj anota eja. Kawaajonj Anutunonj qaaya jenj saje amakeji, ii waba kantri yonjononj kaanjagadeen momakeju. Ii uugiaa gejianonj mogi qaagia injjoro Anutuwo ororonj momakeju. Anutunonj uumomo onjototi, iikanonj kambanj tosaanjanonj qaa jakeyanonj ama kuunj onjono moma bolinjkeju ano kambanj tosaanjanonj qaagia nanjonj jero moma qeangonjkeju. ¹⁶Oligaa Burja jenj asarinjkejenj, iikawaa so kambanj somatanonj kokaenj koloowaa: Kraist Jiisanonj Anutu ilaanj muro ejemba ananaanonj qaa aasangoya aasangoya gosinj jenj tegonj nonombaa. Kianj.

Kana qaa iikanonj kanianana nomaenj ninisaanja?

¹⁷Gii geengaa qaga Juuda ejaga qama Kana qaanonj hamo qerj gombaatiwaajonj moma laarinj “Anutuwaa burja kolooujenj,” jenj selega

^h 2.6 Ond 62.12; Gba 24.12 ⁱ 2.11 Dut 10.17

mepeseena sokonja me qaago? ¹⁸Gii Anutuwaa jetaa so laaligowaa qaaya moma sorogonj laligojanj. Anutuwaa Kana qaa kuma gongitiwaajonj ama kana awaa soro otaamambaajonj jenj qaa kuuya gosinj honja ano qolonjmolongoya mendeemakejanj. ¹⁹Gii “Saanonj jaagoo ejemba ala ilailaagia koloonj ujuamana,” jenj awelegonj aonkejanj. Pangamanonj laligojuti, ii menj asarinj onjombagatiwaa so awasankaka koloojanj.

²⁰Kaenj koloonj kokaenj jenkejanj, “Kana qaa kuma nongita momakooto mokoloonj qaa honjaa kania modaborojenj.” Kaenj jenj afaanjonj kokaenj jenkejanj, “Nii saanonj ejemba momogia qaa yonjoo boigia koloomanja. Saanonj naambora yonjoo qaqazugia koloonj kuma onjomakemanja.” ²¹Kaenj jenj tosaanja kuma onjoma naambaajonj geengga mende kuma aonkejanj? “Yonjgoro mende mewa,” jenj ejemba uugia kuunj onjomakejanto, geenggo yonjgoro meme koloonja mende sokonja.

²²“Serowilinj mende amba,” kaenj injijona mogito, geenggo serowilinj anjanj me qaago? Tando lopionj sisi menj onjomakejanto, kilenj geenggo jiwowonj jigononj uma iwoi anjonj koma leinj qenj menkejanj. Ii mende sokonja.

²³Anutuwaanonj Kana qaawo laligojanjiwaajonj selega tondu menj umakejanto, geenggo ii waleema iikaanja kanonj Anutuwaa qabunjaya menj kamaanj ama laligona gamuyawo koloonkeja. ²⁴Iikawaa qaaya ii Bunja Terenonj kokaenj oogita eja, “Onjoo siligiaajonj ama waba kantri kanageso yonjononj Anutuwaa qata mepaegonj batugianonj mepaqepae amakeju.”

²⁵Anutuwaanonj Kana qaa otaanj laligojanj eenj, Anutuwaa aiweseya seleganonj kotogiti, iikanonj mono ilaanj gono sokonja. Ii sokonjato, kana qaa waleema singisonjgo amakejanj eenj, mono aiweseya mende memetaa tanijaenj koloonj eenj tondu laligojanj. ²⁶Tosianonj Anutuwaa aiweseya selegianonj mende kotogi kilenj kana qaawaa jenjkootoya otaanjkejuti eenj, Anutunonj aiwese ii selegianonj ejiwaa so kaanja injiuro sokonja.

²⁷Iikaanja injiuro yonjooonjga monjonj saanonj Kana qaawaa so goo qaaga toonj gosinj jenj tegoro kamaawaa. Anutuwaa aiweseya seleganonj kotogi Kana qaawaa wanj motomotoonj moma anjonj koma laligojanto, ii waleema singisonjgo amakejanjiwaajonj ama kamaawaa. ²⁸Eja monjonj selenondeenj Juuda ejaga kolooji eenj, iinonj mono Juuda eja honja mende kolooja. Kaanagadeenj Anutuwaa aiweseya selianondeenj kotogi yanggisenj amakejuti eenj, ii mono aiwese omaya, honja qaa.

²⁹^kHonja qaagoto, eja monj uutanonj Juuda ejaga kolooji, iinonj mono Juuda eja honja kolooja. Kaanjadeenj Anutunonj uunana qosoma Ujaya Toroya iikanonj ano laligoji, iikanonj mono aiwese honja kolooja. Kana qaawaa wanj otaanj eja selia kotogi balonj ejembanonj mogi umakejato, Anutunonj aiweseya uunananonj nanjiwaajonj moro uro mepeseenj nonomakeja. Kianj.

^j 2.24 Ais 52.5 ^k 2.29 Dut 30.6

Anutunonj qaaya pondanj otaanjenja.

3 ¹Kaenj ero Juuda ejemba laligojonj, iikanonj mono nomaenj ilaan nononaga? Anutuwaa aiweseya selenananonj kotogiti, iikawaa honjanonj mono nomaenj koloonj nononja? ²Honjanonj mono laaligo kuuya kanonj mamaga koloonj onjanonj ilaan nonomakeja. Iikawaa qaaya mutuya ii kokaenj: Anutunonj Buja qaaya nonono ananaa buja kolooro laligojonj.

³Kaenj laligojonto, ananaanonga tosianonj Anutu mende moma laarinj munj laligogi nomaenj ama onombaa? Yangisej laligogitiwaa ironja meleema mono nomaenj ama nonombaa? Uujopaya somonjonj anjonj kono omaya koloowaa me nomaenj? ⁴Ii qaago totoonj! Anana koreboreyanonj ejemba qoolongoya koloojonto, Anutunonj honja toontoonja kolooja. Anutuwaa kania ii Buja Terenonj kokaenj oogita eja,

“Qaa jakeyanonj ama qisij gonji qaagaa kitia jenj asarinj iikanonj dindinja koloonj haamo ama onoma namba. Goo kaniaga kaanja mokoloonj nanjonj jewuya.”

⁵Anana nanamemenj doogoya otaanij Anutunonj qindingonj nonono iikanonj nanamemenja dindijanonj asuganonj asugiji eenj, anana qaa iikawaajonj mono nomaenj jewonaga? Nii qaa ii namo ejemba momonanaa so kokaenj jejenj: Anutunonj ironja meleeno irinjonsoonjanonj qanananonj uji, iwaa momoyanonj kaenj dogoja me qaago? ⁶Qaago, ii mono kozigenj! Anutunonj doogoya koloonagati eenj, iinonj gomaña gomaña ananaa qaanana mono nomaenj gosij tororo jenj tegonaga?

⁷Niinonj eja qolonmolongoya koloowe Anutunonj qaaya honja iikanonj mindinjonj nono iwaa qabuñayanonj iikaenj asuganonj kolooja. Kaenj kolooro niinonj singisonjo ambeti, Anutunonj iikawaa qaaya mono nomaembaajonj jenj tegoja? Nomesaoro neenaa jaajaa laligowe sokonaga me qaago? Qaayanonj mono mende loorinj kamaawaa. ⁸Mono kokaenj jeninj sokonaga, “Nono saanonj bologa toroqenj aninj Anutunonj ii mindingoro sili awagaa honjanonj asugiro qaayanonj qabuñayawo koloowaa.” Tosianonj nonoojonj qaa sologenj kaenj jenj toroqenj kokaenj jenjkeju, “Poolnonj qaa kaenj jenj iikawaa so lanj amakeja.” Kaenj ama jegitiwaa qaaya ii Anutunonj gosinj sogianonj jenj tegonj onombaa, ii mojenj. Kianj.

Ejemba monjonj solanja mende kolooja.

⁹Qaa kaenj aminj moma ii nomaenj jenj tegowonaga? Juuda nonononj kantri tosaanja unjuugunj Anutuwaa jaanonj dindinja koloojonj me qaago? Qaago totoonj! Iikawaa qaaya mono waladeenj kokaenj jenj kotiininj: Juuda me kantri tosaanja koloowonagati, anana korebore singisonjo

¹ 3.4 Ond 51.4

anij kokosiij nonono laligojon. Kawaajon selenana mej ubombaajon amamaankejon. ¹⁰ ^mIikawaa qaaya ii Buja Terenonj kokaenj oogita eja, “Mojnonj monj solanja dindiña mende totoonj kolooja.

11 Mombaa uutanonj momo mende koloonj asariro tondu laligoju. Mojnnonj monj Anutu mokoloomambaajon mende kaparanj komakeja.

12 Qaagoto, kuuyanonj mono kana uugunj sisau laligoju. Koreborenonj mono bolinj Anutuwaawaa jaanonj anjonjoragiawo koloju. Awaa koloonjkeji, motoondago monj ii mende totoonj mokoloorej.

13 ⁿNeselangianonj anjomokolonj amakeju. Nengbaogbaogianonj qasiriwaa ronj kaanja aantama nano koomuwaa kangaruga kaanja iikanonj ejemba lanj tiwilaanj onjmakeju. Qaa bologa ii qatowaa jeta nomberj warabe kaanja buugianonj saa qerj ero jegianonj ejemba tondu injnjeju.

14 ^oQaa kowoga seiyawononj mono buugia saa qero ejemba tondu qasuaanj onjmakeju.

15 ^pEjemba tondu ununj sagia molaawutiwaajonj kanagianonj kike uulanawo kema kanjeju.

16 Nanamemengiaa kania dogoro laligojutiwaa aiwesegia kokaenj kolooja: Daenj daenj liligonjkejuti, iikanonj mono kondemondoenj anji ejemba uugianonj bolinj koboonjeja.

17 Luaenonj laaligowaa kania ii mende moma kotonj yagoju.

18 ^qAnutu goda qewombaa qaaya ii uugianonj mende eja. Jeta uuguwubotiwaajonj keegia mende moma eenj lanj laligoju.”

Anutuwaanonj qaa kaenj eja.

¹⁹ Anutunonj Kana qaa kokaembaajonj nonono, ii mojonj: Kana qaa kuuya kanonj gomanj so somonjonj nonomakeja. Anana qaa kawaa baatanonj kema tej koma laligoninj sokombaa. Mende tej kombonjati eenj, Anutunonj mono ironja meleema nonono tiwilaawonja. Kawaajonj sombunana moma mondomondonana mesaonj qaanana bogoro laligonj tej koma muninj sokombaa. Anutunonj ejemba kananana kaenj ninisaanota eja.

²⁰ ^rKana qaanonj somonjonj nonomakejato, nono kuuya ii otaa-wombaajonj amamaankejonj. Anutuwaanonj Kana qaanonj singisonjgo-nana mej asugiro iima saanonj moma kotowonjato, kana iikanonj Anutuwaawaa jaanonj solanja koloowombaajonj amamaawonja. Kianj.

Solanja koloowonjatiwaa kania ii momalaari.

²¹ Nononano amamaankejonto, Anutunonj Kana qaa otaanj solanja koloowonjatiwaajonj ii mende jeroto, kana morota kokaenj arenjonj jerota

^m 3.10-12 Ond 14.1-3; 53.1-3 ⁿ 3.13 Ond 5.9; 140.3 ^o 3.14 Ond 10.7

^p 3.15-17 Ais 59.7-8 ^q 3.18 Ond 36.1 ^r 3.20 Ond 143.2; Gal 2.16

eja: Anutunonj aŋo qaanana jeŋ tegoro iwaa jaanonj solanjaniwonja. Anutunonj qaa ii Mooses ano gejatootoo ejemba yonjoojonj injisaano nanjonj jeŋ Buŋa Terenonj oogita kambaj kokaamba asuganonj asugiro mojonj.

²² Kawaajonj kanonja me kanonja anana Jiisas Kraist moma laarijonj, Anutunonj mono kuuya anana qaanana jeŋ tegoro solanjaniwonja. Ejemba tuunj morota morota anana Anutuwaawaa jaanonj ororonj koloojonj. ²³ Ejemba kuuya anana singisonjgo ama Anutuwaawaa asamararaŋaajonj amamaajonj.

²⁴ Ii amamaajonto, Anutuwaawaa kalenmorianjanonj kolooro Kraist Jiisasnonj downana mero. Anutunonj kalenj iikawaajonj ama qaanana jeŋ tegoro solanjaniwonja. ²⁵ Wala singisonjgo ama laligogiti, Anutunonj ii moma mokosinjonj ironja uulanjawo mende meleema onono. Ii mende meleema onoma iyanjaa nanamemej solanjanonj asuganonj asugiwaatiwaajonj moma Kraist Jiisas siimolonj oro kaŋja kolooro qegi komuro Anutuwaawaa jaanonj koma konjoratinj nonombaatiwaawaa kania kolooro. Saya molaaroti, ii moma laarininj iikaŋja kanonj singisonjgonana sonjbama mesaoro solanjaniwonja. ²⁶ Kania ii kambaj kokaamba asuganonj asugiwaatiwaajonj moma Jiisas kaenj ama muro. Anutuwaawaa nanamemej solanja ii kokaenj: Aŋo solanja kolooja ano moŋnonj Jiisas moma laariji, mono iwaa qaaya jeŋ tegoro solanjaninjeja.

²⁷ Kaenj kolooro mono naambaajonja selenana meŋ ubonaga? Iwoi mombaajonja ama qaago totonj. Kana qaa otaanj solanja koloowombaajonj ii amamaajonj. Kaŋja kanonj solanja mende koloowonjato, Jiisas moma laarininj Anutunonj niniima qaanana jeŋ tegoro solanjaninjebonja. ²⁸ Qaa koi jeŋ tegonj kota kokaenj jeŋ kotiijonj: Kana qaa otaanjenjeŋiwaajonj qaagoto, Jiisas moma laarinj mujonjiwaajonj ama Anutunonj qaanana jeŋ tegoro solanjaninjebonja. ²⁹ Anutunonj Juuda nonoo Anutunanagadeenj mende kolooja. Mono kantri tosaŋja yonjoo Anutugia kaŋagadeenj kolooja me qaago? Mono yonjoo Anutugia kaŋagadeenj kolooja.

³⁰ Anutunonj motoonjgo kolooja. Kawaajonj selenana kotogi laligojonj, nonononj moma laarinj muninj meŋ solanjaninj nonomakeja ano selegia mende kotogi laligojuti, ii kaŋagadeenj moma laarinj mugitiwaajonj ama meŋ solanjaninj onomakeja. ³¹ Moma laariwutiwaawaa qaa jeŋ kanonj kuunj onoma iikaŋja kanonj Kana qaa meŋ kamaanjanj omaya koloowaa me qaago? Ii kozigenj qaagoto, Anutuwaanonj Kana qaa ii mende qewagonjeŋonto, ii meŋ kotiinjenjeŋonj. Kiaŋ.

Aabrahamnonj Anutu moma laarinj solanja kolooro.

4 ¹ Nono bemunjalenana Aabrahambaa kaniaajonj nomaenj jewonja? Iiinonj Anutuwaawaa kania nomaenj mokolonj iwaa jaanonj solanja

^s 3.22 Gal 2.16 ^t 3.30 Dut 6.4; Gal 3.20

kolooro? ²Oŋanon, Anutunon iwaa qaaya ii nanamemeŋa awagaajon ama jeŋ tegoro solaninaga een, iinon iikawaajon saanon selia meŋ unagato, ii Anutuwaaw jaanon qaago. ³“Iikawaa qaaya ii Buŋa Terenon kokaen oogita eja, “Aabrahamnon Anutu moma laariro momalaaria iiro sokono qaaya jeŋ tegoro solananiro.” Qaa kaen eja.

⁴Qaaya ii mono kalenŋa jeŋ tegoro solananiroto, moŋnon gawon mero galenanon tawaya kalenŋa qaagoto, gawon meŋkejiwaa so iima gosin tawaya muŋkeja. ⁵Balon galenon kaen muŋkejato, Anutunon anŋonjora ejemba ananaa qaanana jeŋ tegoro solaninŋkebona. Kawaajon moŋnon oyanboyan koloomambaajon gawon mende meŋ Anutu een moma laarin muji, Anutunon mono momalaaria ii iiro sokono qaaya jeŋ tegoro solananiwaa.

⁶Deiwidnon kaanagadeen qaa kawaa kania nanŋon qaa kokaen ninisaama jero, “moŋnon oyanboyan koloomambaajon gawon mende mero Anutunon momalaaria iiro sokono qaaya jeŋ tegoro solanani, iinon mono simbawonawo koloaja.” ⁷“Kaen jero qaaya ii kokaen oogita eja,

“Ejemba Kana qaa waleenŋi Anutunon sinŋisongogia mesaon koma konjoratiro laligojuti, iyononon mono simbawonawo koloaju.

⁸ Poŋnon mombaa sinŋisongoya sonŋbama iiro sokono irona qaganon mende ano ubaati, iinon mono oyanboyanawo koloaja.”

Qaa kaen eja.

⁹Anutunon oyanboyan koloowombaa kania kaen ninisaama Anutuwaaw aiwesenanawo nonoojonadeen jerota eja me qaago? Kian qaago. Ii mono kantri tosaana aiwesegia qaa yonoojon kaanagadeen eja. Nononon kokaen jeŋ oodaborojon, “Aabrahamnon Anutu moma laariro momalaaria iiro sokono qaaya jeŋ tegoro solananiro.”

¹⁰Mono naa kambanon iiro sokono qaaya jeŋ tegoro solananiro? Anutuwaaw aiweseya selianon kotogi laligoroti, kamban iikanon qaagoto, wala een laligoroti, Anutunon mono kamban iikanon momalaaria iiro sokono qaaya jeŋ tegoro solananiro.

¹¹“Wala een laligon Anutu moma laariro qaaya jeŋ tegoro solananiro. Kawaa gematanon sokonotiwaaw aiweseya ii selianon kotowutiwaajon jero muŋgen aasoya kaan kolooro. Kaen kolooro iwaa gematanon Anutuwaaw aiwesenanawo mende laligon moma laarin munin momalaarinana iiro sokono qaanana jeŋ tegoro solananiwonati, Aabrahamnon kuuya ananaa wanjalenanaga kolooro. ¹²Wanjalenanana iinon een laligon kamban iikanon uuta meleema Anutu moma laarin laligoroti, nono aiwesenanawo iwaa

^u 4.3 Jen 15.6; Gal 3.6 ^v 4.7-8 Ond 32.1-2 ^w 4.11 Jen 17.10

so ama laligojon. Anutuwaa aiweseenanawo laligoj uunana meleema laligojoni, mono nonoo wanjalenana kaanagadeen kolooro. Aiwese koton nononggi een lan mende laligojonto, Aabrahambaa kana lasuya otaan moma laarinkejon. Kian.

Anutuwaanonj soomongjo qaa moma laarinij honjawo koloowaa.

¹³xAnutunonj Abraham balon buja qej muro toya kolooro gbiliurutanonj iwaa gematanonj iikaan laligoj ubutiwaa qaaya jej somongoro. Qaa ii Kana qaa otaarotiwaajon ama mende ijoroto, Anutunonj momalaaria iiro sokono qaaya jej tegoro solana koloorotiwaajon qaa ii ijoro.

¹⁴yTosianonj oyanboyanj koloowombaajon Kana qaanonj qokotaan iikaana kanonj Anutuwaanonj iwoi ii buja qej aowuyagati een, iyonononj mono momalaariwaa qaaya qewagogi omaya koloonaga. Kaen Anutuwaanonj soomongjo qaawaajon mende amamaanij qaa iikanonj mono omaya koloowabo. ¹⁵zAnutuwaanonj Kana qaa waleenij irija soono kazianonj qanananonj umakejato, Kana qaa mende enaga, ii singisongowaa qaaya mende jewonaga.

¹⁶aaAbrahamnonj kaen mindirin nonoma kuuya ananaa wanjalenana kolooja. Kawaajonj soomongjo qaaya nononoti, ii Kana qaanonj qokotaankejuti, iyonoojonadeen qaagoto, Abrahamnonj moma laariroti, iikaana moma laarinij ananaanonj kaanagadeen honjawo koloowaatiwaajon moro. Kawaajonj Anutunonj soomongjo qaaya ii kokaen arengon ano: Ii moma laarinij honja kuuya ananaajon kalengga nonono kalenmoriananonj asuganonj asuginkeja.

¹⁷aaAbrahambaa qaa monj ii Buja Terenonj kokaen oogita eja, “Niinonj gii kuuj gombe ejemba kanageso mamaga yonoo mangiaga koloowaga.” Qaa kawaa so Abrahamnonj Anutuwaa jaanonj manj koma nonomakeja. Anutunonj koomuya menj gbilin onomakeja. Kanageso laaligogia qaa, ii jaawo laligojutiwaa tani kaana onoono asuginkeju. Abrahamnonj mono Anutu kaana moma laarinj muro.

¹⁸bbAnutunonj wala Aabrahambaaajonj kokaen ijoro, “Goo gbiliuruganonj koloonj seigi jangogia sengelao kaana kolooro laligowuya.” Soomongjo qaa ii moma nomaen honjawo koloonaga, ii mende moroto, ii kilen jejeromonromonj ama ejemba kanageso mamaga yonoo mangia koloomambaajonj mamboma laligoro. Soomongjo qaa mutuyaa so koloowaatiwaajonj mono Anutu moma laarinj munj laligoro. ¹⁹ccSaarawaa gorojanonj merabora memewaa so mende kolooro anjo gbania 100:waa so laligoj waaro. Kawaajonj iyanja romongoro mono eja waja selia waziin

x 4.13 Jen 17.4-6; 22.17-18; Gal 3.29 y 4.14 Gal 3.18 z 4.16 Gal 3.7 a 4.17 Jen 17.5

b 4.18 Jen 15.5 c 4.19 Jen 17.17

soosolia kolooroto, kilen Anutuwaa qaanon honjowo koloowaatiwaaajon moma laarinj munj laligoro Aabrahambaa momalaarianonj mende sologonj looriro.

²⁰Mende looriroto, qaayanonj honjowo koloowaatiwaaajon moma laarinj iikanonj kotiinj nano. Anutuwaa soomonggo qaawaajonj uutanonj kema qen kaj qen mende anoto, momalaarianonj kotiuro Anutu mepeseenj laligoro Anutuwaa qabunayanonj seiro. ²¹Anutunonj iwoi asugiwaatiwaa qaaya jenj somongonj ii andaboromambaaajonj kotiinjkeji, ii moma kotiudaboronj uwoi monj mende ama laligoro. ²²Kaenj ama laligorotiwaajonj Anutunonj Aabrahambaa momalaaria iiro sokono qaaya jenj tegoro solanjaniro. ²³Momalaaria iiro sokono qaaya jenj tegoro solanjaniroti, qaa ii Aabrahambaaajonj mende oogita eja.

²⁴Aabrahambaaajonj mende qaagoto, ananaajonj ama kaanagadeenj ii oogita eja. Anana Ponjana Jiisas menj gbiliro koomunonga waaroti, Anutu iikaanj moma laarinj muninj momalaarinana iiro sokono jenj tegonj nonono solanjaniwonja. ²⁵^dAnutunonj ananaa singisongonanaajonj ama Jiisas mende anjonj kono komuro ano solanja koloowombaaajonj ama menj gbiliro koomunonga waama laligoja. Kiaj.

Anutuwaa jaanonj solanjaninj aisoonj luaenonj laligojonj.

5 ¹Anana Anutu moma laarininj qaanana jenj tegoro solanjaninj. Kawaajonj Ponjana Jiisas Kraistnonj mono nemunj koma nonono Anutuwo luae mokolonj laligojonj. ²Kaanagadeenj Jiisas Kraist moma laarininj nemunj koma nonono kalenmorianj bunja qen aowombaa kania mokolonj kambanj kokaamba kalenmorianj uutanonj laligojonj. Anutuwaa asamararanj uutanonj keubombaaajonj jejeromonjromonj ama aisoonjkejonj.

³Kawaajonj mende aisoonjkejonto, konjajilinj moma kawaajonj kaanagadeenj aisoonjkejonj. Konjajilinj moma mokosingonj iikaanja kanonj kaparanjkonj mokoloowonja. Ii moma iikawaajonj aisoonjkejonj. ⁴Kaparanj koma anjgobatononj kotiinj nambonja. Anjgobatononj kotiinj naninj jejeromonjromonnananonj kotiinjkebaa. ⁵Anutunonj Uja Toroya ama nonono kana kolooro uujopaa molaaro uunananonj kemero laligojonj. Kawaajonj jejeromonjromonj ama oyanjboyanj koloowombaaajonj ama mamboma gamugamu mende mokoloowonja.

⁶Iikawaa kania ii kokaenj: Anana wala looloria esunana qaa laligoninj, Kraistnonj mono kambanj dindija iikanondeenj komunj ejemba anjonjoranawo ananaa downana mero. ⁷Monjonj Kana qaa tororo otaanj dindija kolooji, alia iikaanjaajonj monjonj saanonj mende komunaga? Ii moro amamaaya koloonagato, monjonj uujopa mamaga ejemba ama onjmakeji, alia monjonj iwaajonj ama saanonj selia qeleema komumambaaajonj monaga.

^d 4.25 Ais 53.4-5

⁸Ejembanonj iikaanja amakejonto, Anutunonj uutanonj jopagonj nonomakeji, iinonj ii kokaenj qendeeno: Iinonj Kraist wasiro kamaanj wala anjonjora ejemba laligoninji, kambanj iikanondeenj mono ananaajonj ama komuro. ⁹Komuro kambanj kokaamba sayanonj songbama jenj tegonj nonono solananinj laligojonj. Kilenj ii qerewenja kaanja kolooro honjanonj mono kanagenj kokaenj koloowaa: Anutunonj singisonjgowaa uugereya asuganonj qendeeno iwoi kanjanjawo namononj asugiwaa. Ii asugiro Anutuwaa jaanonj solanja koloojonjiwaaajonj Jiisasnonj mono irinjonsoonj iikanonja metogonj nonono oyanjboyanj mokoloowonja.

¹⁰Anana wala Anutuwaa kereuruta laligoninji, kambanj iikanonj iyanjaa Meria wasiro komunj iinonj tawanana kolooro Anutuwo ala-ala kolooninj. Kolooninji, iikanonj qerewenja koloojato, honjanonj kanagenj kokaenj asugiwaa: Tawanana ano Anutuwaa alauruta laligoninj Jiisasnonj kotiin laligojiwaaajonj mono afaangonj metogonj nonono oyanjboyanj mokoloowonja. ¹¹Ponjana Jiisasnonj Anutuwaa hamoqeqe gawonja mero Anutunonj tawanana ano iwo ala-ala kolooninji, iikayadeenj qaagoto, onjanonj Anutuwo jopagonj aonj nama otokorianj maama aisoonjkejonj. Kianj.

Aadambaajonj ama komuninto, Kraistwaaajonj ama gbiliwonja.

¹²Eja motoongononj singisonjgo namononj kondooro kolooro. Anutunonj singisonjgowaa ironja ano koomu asugiro. Iikawaa so ejemba kuuyanonj singisonjgo ama laligoninj koomunonj iikawaajonj ejemba korebore sokoma nonono laligojonj. ¹³Wala Kana qaa mende kolooro kambanj iikanonj kaanagadeenj singisonjgo asuganonj asuginj edabororoto, Kana qaa mende ero singisonjgowaa qaaya ii mende jenj gosinj lanj laligogi.

¹⁴Aadambaa kambananonja kanainj lanj laligonj kougij Mooseswaa kambananonj Kana qaa asugiro. Ejemba kambanj biiwianonj iikanonj singisonjgo anjgito, Adamnonj kana waleenoti, iikawaa sogadeenj mende waleema laligogito, koomunonj kilenj ii kaanagadeenj galenj koma onono laligogi.

Adam, eja mutuya iinonj mono eja monj kawaatiwaa sareyaga kolooro.

¹⁵Sareyaga kolooroto, kanagara ii ororonj mende koloojao. Adamnonj Kana qaa waleema kamaaro singisonjgo asuginj seinj ejemba mamaga sokoma onono komunj laligogi. Ii koomuwaa kania koloojato, oyanjboyanj koloowombaa kania ii monj. Ii kokaenj: Eja motoongonj Jiisas Kraist iinonj nemunj koma nonoma kalenjmorianja ninisaano Anutuwaa kalenjanonj asuganonj asuginj ejemba mamaga sokoma qepalugonj nonono. ¹⁶Toroqenj kokaenj jemaaja: Kana woi ii ororonj mende koloojao. Eja motoongononj singisonjgo ano Anutunonj qaaya jenj tegoro singisonjgo ejemba kuuya anana gere siawaa bunja kolooninj. Ii balonj ejawaa kania koloojato, Siwe

^e 5.12 Jen 3.6

ejawaa kania ii moŋ. Ii kokaerj: Kamban mamaga Anutuwaa Kana qaa waleeniŋ kalaŋa qendeema jeŋ tegon nonono solananiŋkejon.

¹⁷Ii mombo jemaŋa: Eja motoonŋononj Kana qaa waleema koomu kondooro ejemba korebore komuŋ laligojon. Aadambaa siŋgisonŋowaajon ama koomunonj kuuya sokoma galen koma nonono tondu laligonij. Ii kana kamaanŋeqeta koloojato, Anutu esunŋmumuyaa kania ii kokaerj: Ejemba anana solana kolooombaa kalaŋa ii kelemalelen buŋa qen aonj kalenŋmoriaŋa uutanonj laligojonj, anana mono oyanboyanj mokoloowona. Eja motoonŋo Jiisas Kraist iinonj nanŋonj inaanj nonono kawali kaanŋa kotiiŋ laligonj ubonŋa.

¹⁸Mombo toroqen jemaŋa: Eja motoonŋononj Anutuwaa Kana qaa waleema kamaaro Anutunonj qaaya jeŋ tegoro ejemba kuuya anana gere siawaa buŋa koloonij. Kaanŋiadeenj eja moŋnonj solana kolooombaaajon kondooro uunana meleenij Anutunonj saanonj ejemba kuuya ananaa qaanana jeŋ tegoro solananiŋ kotiiŋ laligonj ubonŋa. ¹⁹Iikayadeenj mombo jemaŋa: Eja motoonŋononj qootogo ama siŋgisonŋo wanj kono seirot ejemba seiseiya anana meleema siŋgisonŋo ejemba koloonij. Kaanŋiadeenj eja moŋnonj Anutuwaa jeta tenj koma siŋgisonŋonanaa tawaya mero kana kolooro Anutunonj ejemba seiseiya ananaa qaanana jeŋ tegoro solananiwona.

²⁰Wala eenj lanj laligonj kougito, Mooseswaa kambanonj Anutunonj Kana qaa ejemba siŋgisonŋogia moma kotowutiwaajon toroqen onono. Ii toroqen ononoto, ii mogi siŋgisonŋogianonj seiŋ asuganonj asugiro. Iikaerj kolooro Anutunonj mono kalenŋmoriaŋa kaanŋagadeenj meŋ seirot siŋgisonŋo uugunj asugiro. ²¹Siŋgisonŋowaa ku-usuŋa ii somata. Kawaajonj siŋgisonŋo aniŋ iikanonj galen koma nonono koomuya koloonj laligonj kounij. Anutuwaa kalenŋmoriaŋa iikanonj mono kaanŋiadeenj ku-usunawo kolooja. Jiisas Kraist Ponnananonj solananiwombaaajon kondooro Anutunonj qaanana jeŋ tegoro diŋŋonj laaligo kombombaŋa mokoloonj kambanŋ tetegoya qaa laligonj ubonŋa. Kiaŋ.

Siŋgisonŋo gema qen Kraistwo gbiliŋ laligowu.

6 ¹Anutunonj kalenŋmoriaŋa nonono seiwaatiwaajonj siŋgisonŋo toroqen ama laligowona me qaago? Kawaajonj mono nomaenj jeniŋ sokombaa? ²Siŋgisonŋo mono kozigenj! Nono siŋgisonŋowaa kasanonŋa loloonj uunana walaganonj qamo kaanŋa kolooro siŋgisonŋo ambombaajonj togonj laligojonj eenj, mono nomaembaajonj siŋgisonŋononj toroqen galen koma nonono laligowonaga?

³Qaa koi moju me qaago: Anana kuuya Kraistwaanonj qokotaawonatiwaajonj ama oomulu meŋ nononŋi. Iikanonj uunana walaganonj mono Jiisas qegi komurotiwaa tani komuro laligowombaaajonj oomulu ii meŋ nononŋi.

^{4f}Amanonj asamararaja qendeema Kraist menj gbiliro koomunonga waaroti, ananaa uunananonj kaanagadeenj gbiliro dologa koloonj laligoninj sokombaa. Mannananonj anana Kraistwaa tani kaaja gbilinj waama nanamemenj dologa ama menj laligowonjatiwaaajonj moja. Kawaajonj oomulu ii kokaembaajonj menj nononji: Uunana walaganonj Jiisaswo motoonj komunj ewaatiwaaajonj uunana walaga ii kaaja ronj konji.

⁵Uunana walaganonj Kraistwo ororonj komuro iikanonj iwo qokotaanj laligojonj eenj, Mannananonj anana kaanagadeenj Kraistwo nambonjatiwaaajonj moja. Kraistnonj koomunonga waaroti, mono iwaa tani ororonj gbilinj laligoninj sokombaa. ⁶Uuselewaa siijnana kombombanja bologanonj singisonjo ambonjatiwaaajonj koposonjonkeji, Anutunonj siinj ii kondeeno kemebaatiwaaajonj momakeja. Anutunonj singisonjononj toroqenj galenj koma nonono welenja qenj laligowonjatiwaaajonj mende moja. Kawaajonj uunana walaga ii Kraistwo maripoononj qero komuro. Iikawaa so laligojonj, ii mojonj.

⁷Mombaa uuta walaganonj komuro iinonj mono singisonjowaa kasanonga loloonj laligoja. ⁸Uunana walaganonj Kraistwo komuroti eenj, kaanjadeenj iwo gbilinj laligonj kotiiwombaaajonj moma laarijonj.

⁹Kaenj moma laarij Kraistwaa kania kokaenj ero moma yagojonj: Anutunonj ii menj gbiliro koomunonga waama laligonj kotiinj mombo mende komuwaa. Koomunonj ii mende toroqenj galenj kono laligonj ubaa. ¹⁰Koomu komuroti, iikaaja kanonj mono kambanj motoonjo iikanonj singisonjowaa ku-usuja kondeeno kambanj tetegoya qaa looloria enj ubaa. Laaligo kombombanja laligoji, ii mono Anutuwaajonj laligonj ubaa. ¹¹Qamo yonononj singisonjo ambombaaajonj amamaawuya. Onjo mono kaanjadeenj onjoangiaajonj mogi qamo kaaja kolooro Kraist Jiisaswo qokotaanj nama Anutuwaajonj kotiinj laligowu.

¹²Selegia komuwaati, iikawaa siinj kombombanja bologanonj galenj koma onono ii tenj koma munj singisonjo ambubotiwaajonj ii mono somonjonj laligowu. ¹³Kawaajonj sele kitigia kuuya ii mono singisonjo Toyaa borononj mende ambu. Kema kaenj anji bunjaya kolooro waj kono anjonjora koloowabo. Iikaaja qaagoto, koomuyanonga gbilingo mono onjoangia Anutuwa borononj ama aowu. Sele kitigia kuuya ii Anutuwa borianonj anji bunjaya kolooro nemunj kono nanamemenj solanja koloonkebaa. ¹⁴Onjo Kana qaa baatanonj qaagoto, kalenmorianj uutanonj laligoju. Kawaajonj singisonjononj mono eenj somonjonj galenj koma onono laligowubo. Kianj.

Solaja laaligowaa Toyaa mono welenj qenj laligowu.

¹⁵Kawaajonj nomaenj jewonaga? Anana Kana qaa baatanonj qaagoto, kalenmorianj uutanonj laligonj singisonjo aninj sokonja me qaago? Ii

^f 6.4 Kol 2.12

koziger! ¹⁶To woi koloojao. Oŋoanŋia yoroononŋa mombaa boronŋ ama aon jeta teŋ koma welenŋ qeŋkejuti, iikawaajon mono qaa koi moma yagowu: Oŋo mon jeta teŋ komakejuti, mono iwaa welenŋqeuruta koloju. Siŋgisonŋo Toyaa welenŋqeuruta kolojuti een, iinon mono uŋuano koomu kotiga komuwuya. Anutuwaaw jeta teŋ koma welenŋ qeŋkejuti een, iinon mono qaagia jeŋ tegoro solanŋ koloŋ laligon ubuya.

¹⁷Oŋo wala siŋgisonŋo Toyaa welenŋqeuruta koloŋ laligogi. Kaanŋa laligogi Buŋa qaanon mindinŋon oŋomakebaatiwaajon kuma oŋonŋi mogi. Ii moma iikawaa so uugia meleema kamban kokaamba Buŋa qaa tororo teŋ koma Anutuwaaw kania otaanŋeju. Kaen moma oŋoojon “Anutu danŋisen!” jeŋ laligojon. ¹⁸Ii otaanŋ siŋgisonŋowaa kasanonŋa loloon Anutuwaaw welenŋ qeŋ nanamemenŋ solanŋ ama menŋ laligoju.

¹⁹Uuselegianonŋ looloria kolojowaajon ama qaa iikawaa kania ii mono balon ejemba ananaa qaa jejewaa so niinon kokaen jemaŋa: Oŋo wala sele kitigia kuuya togon jeulalanŋ Toyaa (Satambaa) boronŋ ama welenŋ qeŋ laligogi. Kaanŋa laligogi nanamemenŋ anŋonjorayawo asugin uugia menŋ tilooro laligogi. Kaanŋa laligogito, kamban kokaamba sele busu kitigia kuuya ii mono togonŋ Anutuwaaw boronŋ ambu. Kaen ama welenŋ qegi nanamemenŋ solanŋ asugiro soraaya koloŋkebu.

²⁰Oŋo siŋgisonŋo Toyaa welenŋqeuruta laligogiti, kamban iikanonŋ nanamemenŋ solanŋ ii mende otaagito, oŋoanŋiaa jaajaa tondu laligogi. ²¹Kamban kokaamba nanamemenŋ iikawaajon gamugia mojuto, kamban iikanonŋ iikaen ama laligonŋ honŋa mono nomaenŋ mokoloogi? Nanamemenŋ gamuyawo kawaa honŋa ii koomu kotiga.

²²Kamban kokaamba Anutunonŋ siŋgisonŋowaa kasanonŋa isama oŋono loloonŋ Anutuwaaw welenŋqeuruta koloogi honŋa asugiro soraaya koloŋkeju. Kaen ama laaligo kombombanŋa laligonŋ tetegoyanonŋ oyanboyanŋ mokoloŋ laligon ubuya. ²³Siŋgisonŋo aninŋ Toyanonŋ tawa nonono koomu kotiga mokoloowonŋato, Anutuwaaw kalenŋa ii oyanboyanŋ laaligo. Kraist Jiisas Ponnanawo qokotaanŋ nambonŋati een, mono kotiinŋ tetegoya qaa laligon ubonŋa. Kianŋ.

Loemba laaligowaa sareqaaya

7 ¹Oo uumeleen alauruna, oŋo Kana qaa mojutiwaa so oŋoojon kokaen jemaŋa: Kana qaanonŋ ejemba somonŋon nononŋa. Namononŋ laligon ubonŋatiwaa so mono kawaa baatanonŋ laligowonŋa, oŋo ii moju me qaago? ²Kawaa sareya monŋ ii kokaenŋ: Kana qaanonŋ emba loyawo somonŋoro ejanonŋ laligowaatiwaa so loemba laligowaoto, loyanonŋ komuwaati een, embianonŋ mono loemba laaligowaa Kana qaanonŋa loloowaa.

³Kawaajonŋ loyanonŋ jaawo laligoro eja mombaajonŋ Oonŋ jero mewaati een, iwaa qata mono olonkalu embaga jenkejonŋ. Kaen jenkejonto, loyanonŋ

komuwaati eenj, Kana qaa iikanonj mende toroqenj somonjgoro laligowaa. Kaanja laligonj eja monj mewaati, iinonj mono olojkalu embaga mende koloowaa.

⁴Kawaajonj uumeleenj alauruna, onjoo kanagianonj mono kaanjiadeen eja. Onjoo kaanagadeen eja mombaa buja koloowutiwaajonj Kraistwo qokotaagi. Anutunonj ii menj gbiliro koomunonjga waaro laaligonananonj honja Anutuwaajonj mokoloo asugiwaatiwaajonj momakeja. Kraistnonj komuro uugia walaganonj iwo komuro qamo kaanja koloonj Kana qaawaa buja mende laligoju. ⁵Wala uuselewaa siinj kombombaņa bologanonj galenj koma nonono tondu laligoninj. Kambaņ kanonj Kana qaanonj sololoonj kuunj nonono singisonjgo ambombaa siinjnana kombombaņa bologanonj koloonj galenj koma nononji. Kawaajonj uuselenananonj waaro laaligonananonj koomu kotigaa honja mokoloonj tondu laligoninj.

⁶Kanja laligoninto, wala qaa iikanonj somonjgonj nonono gbadoyanonj laligonj kana qaawaa waņa motomotoonj otaawombaajonj kaparanj koma gawonja menj laligoninj. Kraistwo qokotaanjaninj uunana walaganonj iwo komuro kambaņ kokaamba kana qaawaa buja kolooninjnonja loloonj mombo welenja mende qenkejonj. Kambaņ kokaamba kananananonj gbiliro Unja Toroyanonj inaanj nonono afaanjonj Anutuwaaw gawonja menjkejonj. Kianj.

Singisonjgo ambombotiwaajonj kaparanj koma aonjoronjkejonj.

⁷Kawaajonj nomaenj jewonaga? Kana qaa anj singisonjgoyawo kolooja me qaago? Ii kozigenj! Kana qaanonj mono singisonjgowaa kania qendeema nono mobe. Kana qaa monj kokaenj eja, “Mombaanonj iwoiwaajonj mende koposonjgowa.” Kaenj mende jenagati eenj, niinonj iwoiwaaw koposonjgonjkejenj, iikawaa kania mende moma kotowenaga. Kawaajonj Kana qaa mende moma kotowenaga, iikianj singisonjgo mende moma yagowenaga.

⁸Kana qaa mende enaga, singisonjgononj mono qaa omaya ano koomuya koloonaga. Kanja koloonagato, jenjkooto qaa mobe sopa somonjgonj nono ii waleemambaa kania kolooro singisonjgo ambe asugiro. Jenjkooto qaanonj mono kuunj nono uuna waaro siinjna kombombaņa bologa kania kania ii tororo asugigi bologaaajonj tondu koposonjgonjkejenj. ⁹Wala Kana qaa mende moma tompinj laligoweto, jenjkooto qaa mobe iikanonj anjonj koma nonotiwaajonj singisonjgowaa siinjnanonj gbiliro uuna waaro ii ambe. Singisonjgo ambe menj komuņ nono koomuya koloowe.

¹⁰Anutunonj jenjkooto qaa ii otaanj laligonj kotiimambaajonj moma nonoto, qaa ii otaamambaajonj batogowe menj komuņ nono koomuya koloowe. Koomuya kolooweti, iikanonj mono asuganonj asugiro

§ 7.7 Eks 20.17; Dut 5.21

mokoloowe. ¹¹ ^h Jenkooto qaa moma kotowe sopa somongon nono ii waleemambaa kania kolooro jenkooto qaanon kuuj nono singisiongonon tiligon nono ii ambe. Singisiongo ama qaanawo koloowe. Iikaana kanon Anutuwaa jenkooto qaa iikanon singisiongo nemuj kono ambe menj komuj nono koomuya koloowe.

¹² Kaana kolooweto, kilej Kana qaa iikanon mono kowoga ano soraaya koloaja. Iikawaa jenkooto qaayanon mono dindiņa ano awaa koloaja. ¹³ Kaana kolooro jenkooto qaa awaa iikanon menj komuj nono koomuya koloowe me qaago? Ii kozigenj! Qaa awaanon qaagoto, Kana qaanon mono neenaa singisiongonaa kania nisaano moma kotowe. Singisiongowaa gamuya asuganon asugiro kanjanawo momambaajon ama jenkooto qaa iikanon singisiongowaa sopaya somongoro uunanon waaro waleema singisiongo ambe. Neenaa singisiongona iikanon mono menj komuj nono koomuya koloowe. Kiaj.

Uunanon singisiongowaa manjaqeqe ero laligojen.

¹⁴ Uņa Toroyanon Kana qaa nonono dindiņa koloaji, ii mojonto, niinon singisiongo ejaga koloon siinja kombombaņa bologawo koloojen. Kamaan kombe singisiongonon galej koma nono tenj koma welenja qej singisiongo amakejen.

¹⁵ ⁱ Kawaajon iwoi awaa amambaajon momakejeni, ii mende amakejen. Iito, iwoi bologa amambaajon togon sisia menkejeni, mono ii amakejen. Kawaajon iwoi amakejeni, niinon kawaa kania saanon mende moma kotonkejen. ¹⁶ Kawaajon iwoi bologa amambaajon mojotiitii ama ii amakejeni eenj, Kana qaanon mono kilej awaa koloaja. Kana qaawaajon mono uumotoon anjenj.

¹⁷ Kaen kolooro niinon neeno ii mende toroqen amakejento, singisiongo uunanon eji, iinon mono kuuj nono ii amakejen. ¹⁸ Nanamemen awaa amambaa siinja onanon momakejento, ii amambaa esunanon mende koloon nomakeja. Kawaajon noo uunanon iwoi awaa moņ mende ejato, uuselenanon mono singisiongo amambaajon kuuj nomakeja, iikaya mojenj. ¹⁹ Kawaajon iwoi awaa amambaa siinja momakejeni, ii mende amakejento, iwoi bologa mende amambaajon momakejeni, mono ii amakejen. ²⁰ Kaen kolooro iwoi amambaajon togonkejeni, ii kilej amakejeni eenj, ii neeno mende toroqen amakejento, singisiongo uunanon eji, iikanon mono kuuj nono ii amakejen.

²¹ Kawaajon neenaa kanana kokaen ero mokoloonkejen: Iwoi awaa amambaa siinja mobe bologaa siinanon mono uuna somongoro osinkejen. ²² Kawaa kania ii kokaen: Uunanon Anutuwaanon Kana qaawaajon uumotoon ama tenj komambaajon momakejen.

^h 7.11 Jen 3.13 ⁱ 7.15 Gal 5.17

²³Kaen momakejento, sele busunanonj neenaa kaniaa kokaenj ero mokoloonkejenj: sele busunaa kitia yonononj singisonjgowaa warja koloogi amambaaonj momakejenj. Singisonjgo amambaa siinjanonj mono uusiinja awaa ii menj kamaanj amambaaonj moro aonj oronkejao. Singisonjgo amambaa siinja kombombananonj mono sele busunaa kitia kitia sololoon onjoma somonjonj nono kasa gbadononj laligojenj. ²⁴Oo niinonj bolinj tegonj anjonjoranawo koloojenj. Uuselenaa siinja bologanonj nuano koomu kotiga komumambotiwaajonj mono morononj downa menj hamo qej nonaga?

²⁵Oo Jiisas Kraist Ponja, iinonj nemunj koma nono “Anutu danjisenj!” jejenj. Kaniananonj kaanja kolooro neeno uunanondeenj Anutuwaanonj Kana qaawaa baatanonj kema weleja qenkejento, sele busuna singisonjgoyawo iikaanjanonj singisonjgo amambaa siinja kombombananonj somonjonj nono iikawaa kasa gbadononj laligojenj. Kiaj.

Uja Toroyanonj riindangonana kolooro kotiinj laligojonj.

8 ¹Kawaajonj ejemba Kraist Jiisaswo qokotaanj nanjonj, Anutunonj mono ananaa qaanana jenj tegoro kambañ kokaamba gere siawaa buña mende koloonj laligojonj. ²Kawaa kania kokaenj: Gii singisonjgowaa siinja tenj koma laligonatiwaajonj ama koomu kotigaa buña koloonj laligona. Kaanja laligonato, Kraist Jiisaswo qokotaanj nana laaligo kotigaa Ujayanonj mono koomu kotigaa kasanonja isama gono laligojanj.

³Ejemba uuselenananonj siijnana kombombanja bologa ii eja. Ii otaaninj Kana qaawaa esujanonj loorinj laaligo kombombanja nonombaatiwaajonj amamaaro osinj qagoninj. Qagoninj uuselenananonj singisonjgo ama laligoninj, Anutunonj singisonjgo iikawaa qaaya jenj tegonj kitia kokaenj meleeno: Iinonj iyanjaa Meria wasiro namononj kamaanj singisonjgo ejawaa sele kaanja kolooro. Toroqenj singisonjgowaa siimolonj tani kaanja kolooro oogi komuro. Anutunonj laaligo kotigaa kania kaenj meleuro.

⁴Anutunonj kania ii kokaembaajonj meleuro: Kana qaanonj anana solanja ano dindiña laligowombaajonj jenj kotonj nonomakeji, Anutunonj qaa iikawaa honjanonj ananaanonj kolodaborowaatiwaajonj moro. Kawaajonj uuselenanaa siinja kombombanja bologanonj mende galeñ koma nonombiwaajonj togonj Uja Toroyaa uusiinja tenj kombombaaonj namakejonj. ⁵Ejemba uuselegiaa siinj kombombanja bologa otaanjekuti, iyonjoo uugianonj mono singisonjgo ambombaaonj eja. Ejemba Uja Toroyaanonj siinj otaanj amakejonj, ananaa uunananonj mono Uja Toroyaanonj nanamemenj amboniwaajonj eja. ⁶Uuselenanaa siinj kombombanja bologanonj mono horonj nonono koomu kotigaagenj kembombaaonj ejato, Uja Toroyanonj uunananonj luae qero kotiinj laligowombaa siinja momakeja.

⁷Anutunonj Kana qaa nonono singisonjgo ambombaa siinj kombombananonj mono qaa iikawaa baatanonj mende kemakeja. Ii kemambaaonj amamaaja.

Ii amamaaro tondu laligon uunananon Anutu qetama kere ama munkejon.
⁸Ejemba uuselewaa siingia kombombaranon galen koma onjongi tondu laligojuti, iyononon mono Anutuwaa jaanon sokombombaranon osiwuya.

⁹Yononon osiwuyato, Anutuwaa Uja Toroyanon onoo uugianon laligoji een, iinon mono galen koma onono laligoju. Uuselewaa siingia kombombara bologa yononon mono onjo mende galen koma onomakeju. Kraistwaa Uja Toroyanon mombaa uutanon mende kemero een laligoji, iinon Kraistwaa buja mende koloaja. ¹⁰Mende koloojato, Kraistnon onoo uugianon laligoji een, sele busugianon singisongowaaajon ama komuwuyato, unagianon solana koloojutiwaaajon ama kotiin laligon ubuya. ¹¹Anutunon Kraist Jiisas men gbiliro koomunongga waaroti, iwaa Unayanon uugianon laligoji een, iyononon onjo Anutuwo qokotaan nangi selegia koomuya ii kaanagadeen men gbiliwaota.

¹²Oo uumeleen alauruna, gbilin laligojoniwaaajon nononon mono Anutuwaanon tosawo laligojon. Uuselewaa siingnana kombombara bologa otaawombaa tosaga qaagoto, Uja Toroyaa jeta ten koma laligowombaa tosanon mono en nononja. Kawaajon ananaa aignananon lan laligowombo. ¹³Uuselewaa siingia kombombara bologa otaan laligojuti een, onjo mono koomu kotigaa buja koloowuya. Kaana koloowuyato, Anutu qama kooligi Uja Toroyanon uuselegiaa nanamemen bologa men komunkebaati een, iikaana kanon mono gbilin kotiin laligon ubuya. ¹⁴Anutuwaa Unayanon ejemba qindingon unuano laligojuti, iyononon kuuya Anutuwaa merabaraana koloaju.

¹⁵^k 'Omejiilan yononon ejemba sololon onjongi jenengia ororo welenqeqe omaya kolon laligojuto, onjo ome kaana ii mon qaagoto, Uja Toroya ii buja qen aon laligoju. Kawaajon onjo mono mombo toroqen toroko qaganon laligowubo. Uja Toroya iinon mono men letoma onono Anutuwaa merabaraana koloaju. Uja iikanon sololon nonono Anutuwaajon "Aba^m Ama!" qamakejon. ¹⁶Anutuwaa merabaraana koloojoni, qaa ii Uja Toroyanon ajo ananaa unananawo wambelaan motoon nanjon jenkeja.

¹⁷Anutuwaa merabaraana koloojoni een, iinon iyanaa ejembauruta ananaajon oyanboyan mozozongoro eji, ii kaanagadeen buja qen aowona. Anutunon Kraistwaaajon iwoi mozozongoro eji, ii mono kaanagadeen Kraistwaa koorononon nama buja qen aowona. Kraistwo motoon siimbobolo momakejoni een, mono kaanagadeen Kraistwaa asamararanon uma iwo motoon asarin laligowona. Kian.

Laaligo asamararanawonon uma laligowona.

¹⁸Kamban kokaamba siimbobolo moma laligojoni, iikanon laaligo kamaanqeqeta koloaja. Kanagen Kraistwaa asamararanonon uma asarin

^j 8.11 1 Kor 3.16 ^k 8.15 Maak 14.36; Gal 4.6 ^l 8.15-17 Gal 4.5-7 ^m 8.15 Aba ii Arameik qaanon ama.

oyanboyan laligowonati, iikanon mono laaligo uuta akadamuyawo koloowaa. Laaligo woi ii leelee ama gosiwonatiwaa so qaago. Kaan romonjojeŋ. ¹⁹Anutunon oro ano iwoi kuuya mokolorota ejuti, iyononon mono mamboma Kraistonŋ kan Anutuwaa meraboraana metogon qendeema onono asamararan asugin onombaatiwajon awelegonkeju.

²⁰Anutunon oro ano iwoi kuuya mokoloroto, yononon laligon komun qaombuya. Iyangiaa siingiaa so qaagoto, Anutunon mono iyanaa siingaa so kaen arengoro. Iwoi kuuya qaombuyato, kilen jejeromonromon onono oyanboyan kokaen asugiwaatiwajon mambomakeju: ²¹Anutunon oro ano iwoi kuuya mokolorota ejuti, iyononon mono kaanagadeen kokaembaajon mambomakeju: Anutunon ii kaanagadeen anjonjora laaligowaa kasayanonga isama onono mende komun gisaan qaombuyato, Anutuwaa merabora kaana loloon asamararangiawo asarin en ubuya.

²²Kawaa kania ii kokaen: Anutunon oro ano iwoi kuuya mokolorota ejuti, iyononon korebore mono motoon onongon horon merabora memewaa masu ununkeji, iikaana moma en kouma kamban kokaamba kaanagadeen amakeju, ii mojon. ²³Anutunon oro ano iwoi kuuya mokolorota ejuti, iyonoononga qaagoto, Anutuwaa yambuyambu koolonin Unaya Toroya kaleŋa nonono laligojon, anana mono kaanagadeen uunananon onongon horon laligonkejon. Anutunon nunuano meraboraana qaita mon koloowombaajon mamboma laligon onongon amakejon. Nunuama downana mero selenana qaita mon bunu qen aon Siwenon uma qanngowaatiwajon awelegon laligojon.

²⁴Kaana letombombaajon jejeromonromon ama uunana meleema Siwewaa bunu koloowona. Iwoiwaajon jejeromonromon amakejon, iikawaa hona kolooro iinin jejeromonromonana iikaana kanon tegowaa. Monon iwoiwaa hona kolooro iima iikawaa jejeromonromona ii mende toroqen ama mambomakeja. Ii qaago. ²⁵Iwoiwaa honanon mende kolooro iimakejon, iikawaajon jejeromonromon anjon eeŋ, ii mono kaparan koma koloowaatiwajon mambonin uunana mende kamaankeja.

²⁶Kaanjadeen loorinin Un Toroyan ilaan nonomakeja. Nomaen qama koolinin sokonaga, ii mende mojonto, Un Toroyan mono anŋ qamakooli gawonananon ilaan nonoma ananaajon ama qama koolin qaa jeta asuganon jejewaa so qaagoto, onongonbooro qaganon saŋenon jenkeja. ²⁷Saŋenon jen Anutuwaa siingaa so ejemba soraaya ananaajon ama qama koolinkeja. Anutunon ejemba uunana iima gosinkeji, iinon mono afaanjon Un Toroyaa uumomoya momakeja.

²⁸Anutunon qamakoolia moma ilawoila kuuya galeŋ kono kawaa mindimindiri honanon mono iyanaa alaurutanon qanngowutiwajon koolonkeja. Ii mojon. Honan iikanon ejemba hamoqeqe arenaa so onono

ⁿ 8.20 Jen 3.17-19 ^o 8.23 2 Kor 5.2-4

jopagoŋ munkejuti, mono ii kaerj me kaerj ilaerj oŋomakeja. ²⁹Anutuwaa areŋaa kania ii kokaerj: Iyaŋaa Merianonj uumeleerj ala seiseiya ananaa batunananonj jeta meŋ nonombaatiwaaŋonj momakeja. Kawaajonj waladeerj areŋ ama nonono taninananonj Meriaa so koloowombaajonj moro. Iikawaajonj ejemba waladeerj moma nononoti, nono kaerjagadeerj koloowombaajonj jeŋ meweerjŋonj nonono. ³⁰Waladeerj jeŋ meweerjŋonj nononoti, anana kaerjagadeerj nonono. Nononoti, ananaa qaanana kaerjagadeerj jeŋ tegoro solaŋanininj. Solaŋanininj, ananaajonj kaerjagadeerj kana qendeeno iyaŋaa asamararaŋanonj uma oyaŋboyaŋ laligowoŋa. Kiaŋ.

Anutuwaa uujopayaa mepemepesee rii.

³¹Qaa ii moma kawaajonj nomaerj jewonaga? Anutunonj sopa somonjŋonj nonoma leegenananonj laligoji eerj, morononj mono qotogonj nononaga? ³²Anutunonj iyaŋaa Meria kaerjideerj mende aŋŋonj konoto, ii jeŋ tegoro laaligoya kuuya ananaajonj ama qeleeno. Ii qeleeno Anutunonj iwo kaleŋ qerewerjŋa tosaerjŋa kuuya ii kaerjagadeerj afaerjŋonj nonombaa.

³³Anutunonj ejemba iyaŋaajonj meweerjŋonj nonoma qaanana jeŋ tegoro solaŋaninkejonj, iikawaajonj morononj mono qaa jakeyanonj ama nononaga? ³⁴Kraist Jiisasnonj komuro Anutunonj mombo meŋ gbiliro Siwenonj uma Anutuwaa boro dindinanonj rama toroqerj ananaajonj ama qama koolinkeja. Kawaajonj moŋŋonj moŋ qaanana gosinj gere sianonj kemebombaajonj jeŋ tegonj nonomambaajonj amamaawaa.

³⁵Kraistwaa uujopa uutanonj laligoninj morononj mono iikanonj mendeema nonono kamaawonaga? Kakasililinj ama nononji koŋajilinj mobonagato, Kraistwaa uujopayanonjŋa saanonj mende kamaawonj. Sisiwerowero ama nonombuyagato, iikanonj saanonj mende kamaawonj. Bodi mokoloowonaga me opo surunananonj qaono laligowonaga, mono saanonj mende kamaawonj. Komuwombotiwwa toroko qaganonj laligowonaga me manja qegi kazi koloonagato, mono saanonj mende kamaawonj. ³⁶Iikawaa qaaya ii Buŋa Terenonj kokaerj oogita eja,

“Goo qagaajonj ama umugawodeerj kanaiŋ nunugi
komuwonatiwaaajonj mogi kema gomaŋ tiinkeja. Lama uŋuŋ
neŋkejuti, iikaerjideerj nonoojonj romonjŋonjkeju.”

³⁷Qaa iikawaa so ama nonombuyagato, Kraistnonj uujopaya ninisaano moninji, iinonj nanjŋonj nonono lombo kuuya iikanonj mono haamo ama otokoriaŋ maama laligowoŋa. ³⁸Iwoi moŋŋonj mono Kraistwaa uujopayanonjŋa mendeema nonomambaajonj amamaawaa. Ii honja tooŋaga moma yagojerj. Koomunonj me laaligowaa iwoiya moŋŋonj mono mendeema nonomambaajonj amamaawaa. Siwe gajoba me omejiilanj

yoŋonoŋ mono kambaŋ kokaamba me kanagenŋ nono mendeema nonombombaajonŋ amamaawuya. Beŋsakonŋ kawali ku-usuŋgiawo yoŋonoŋ ii amamaawuya.

³⁹Euwaa euyanonŋ me emuwaa emuyanonŋ laligojuti, iyoŋonoŋ mono mendeema nonombombaajonŋ amamaawuya. Anutunonŋ ilawoila tosaŋa monŋ mokolorota ejuti, iyoŋonoŋ mono kaanŋagadeeŋ Anutuwaawo uujopaya iikanonŋa mendeema nonombombaajonŋ amamaawuya. Anutuwaawo uujopaya iikanonŋ mono Kraist Jiisas Poŋnana iwaanonŋ asugiro ninisaano ii mojonŋ. Kiaŋ.

Anutunonŋ siŋŋaa so Israel meweeŋŋonŋ onono.

9 ¹Niinonŋ Kraistwo qokotaanŋ nama qaa qolonŋmolonŋgoya qaagoto, qaa hoŋa toonŋ monŋ jemaŋa. Uŋa Toroyaa qaawaajonŋ geja ambe qaana nanŋonŋ jeŋ kotiiŋ uunanonŋ saŋe nuro kokaenŋ moma jejeŋ: ²Niinonŋ Juuda ejemba tosaŋa yoŋoo wosobirinonŋ nuro uunanonŋ siimbobolo somata tetegoya qaa kokaembaajonŋ momakejeŋ:

³Yoŋonoŋ niwo balonŋ selenonŋ Israel kanagesoga motoonŋgo koloojonto, uugianonŋ Kraistwo mende qokotaanŋ laŋ laligoju. Niinonŋ Israel ŋalaurunanonŋ uugia meleembutiwaajonŋ aonŋoronŋkejeŋ. Anutunonŋ yoŋoo qaagia gosiro neeno yoŋoo kitigia koloowe ironŋa meleema noo qananonŋ kokaenŋ ubaatiwaajonŋ mojeŋ: Iinonŋ nii Kraistwaanonŋga mendeema nono gere siawaa buŋa koloomambaajonŋ mojeŋ.

⁴Yoŋonoŋ Israel tuuŋ uutanonŋ laligogi Anutunonŋ uŋuano buŋaya koloaju. Anutuwaawo qabuŋaya bosima akadamugiawo koloaju. Anutunonŋ yoŋowo oyanŋboyanŋ koloowutiwaa soomonŋgo walaga ano gbilia ama Kana qaa onono. Kawaajonŋ jiwowonŋ jigonoŋ uma Anutuwaawo waeya meŋ mepeseŋkeju. Anutunonŋ kotumotueya seiwaatiwaa qaa somonŋgoroti, iikawaa hoŋanonŋ koloowaatiwaajonŋ mambomakeju. ⁵Yoŋonoŋ wanjalenanana Aabrahambaa gbiliuruta yoŋoo esa meraurugiaga laligoju. Kraistnonŋ yoŋoononŋga balonŋ sele busu meŋ eja kolooro. Kraistnonŋ Anutunana koloonŋ iwoi kuuya galeŋ kono qata kambaŋ tetegoya qaa mepeseŋkebonŋa. Qaa ii onanonŋ.

⁶Iikaanŋa laligojuto, Israel kanagesononŋga koloonŋ seiŋ laligojonŋi, anana kuuya mono kileŋ Israel ejemba hoŋa mende koloonŋ. Kawaajonŋ Anutuwaawo qaayanonŋ sonŋgiro esuŋanonŋ kamakamaata koloonŋkeja me? Kaenŋ jewonaga, ii qaa hoŋa qaago. ⁷Aabrahambaa gbiliuruta yoŋoononŋga koloonŋjiwaajonŋ ama kuuya anana mono Anutuwaawo meraboraanŋaga mende koloonŋ. Kaenŋ qaagoto, Anutunonŋ Aabrahambaa kokaenŋ ijoro, “Aisakwaa esameraurutanonŋ mono goononŋ toroqenŋ qaga bosima laligonŋ ubuya.”

⁹ 9.4 Eks 9.4 ⁷ 9.7 Jen 21.12

⁸Qaa iikawaa kania ii kokaerj: Aabrahambaa gbiliuruta balonj ejemba silinonj merabora koloonjkejonj, kuuya anono mono Anutuwaa meraboraana mende koloonj. Kaerj qaagoto, Anutunonj qaa somonjgoro ejiwaa so koloonij, Anutunonj mono nonoga moma nonono Aabrahambaa gbiliuruta honja koloonj. ⁹Soomonjgo qaa iikanonj Aabrahambaanonj kokaerj karo moro, “Gbani motoonjgo tegoro kanonj mombo kanj giibe Saaranonj mono meriawo koloowaa.”

¹⁰Qaa kaerj moro iwaanonj iikaya kolooroto, iikanonj mende tegoro. Iwaa gematanonj Rebekawaanonj kaanjadeerj Anutuwaa qaayaa so kolooro. Berjnana Aisak iinonj embia ii koro muro merawoigara sunesune koloori. ¹¹Sunesune yorononj goronj uutanonj rama mende koloonj iwoi awaa me bologa monj mende aniti, Anutunonj mono kambanj iikanonj mera iyorononjga monj iyanjaajonj meweengoro. Iyanjaa momo arejanonj kotiinj honjawo koloonj tegowaatiwaajonj ama koga meweengoro.

¹²Iyanjaa uusiinanonj honjawo koloowaatiwaajonj Rebeka kokaerj ijoro, “Datanonj mono kogaa welejqeqe koloonj newo baatanonj laligowaa.” Anutunonj kaerj ijonj nanamemenjgara ambaoraga iikawaa soyanonj ii mende gosinj oronoto, iyanjaa siinjagadeerj otaanj koga oono dataa somataya kolooro. ¹³“Iikawaa qaaya ii Buja Terenonj kokaerj oogita eja, “Jeikob uunanonj jopagonj laligoweto, iisoo (Esau) ii togonj kazi ama munj laligowe.”

¹⁴Qaa kawaajonj mono nomaerj jewonaga? Anutunonj dindinja mende kolooja me? Iikaanja qaago totoonj! ¹⁵“Anutunonj Mooseswaajonj qaa kokaerj ijorota eja, “Niinonj mono neenaa siinjna otaanj monj moroga iima koboony kianjkomumambaajonj mojenj, iiga mono kianjkomunj munjkejerj. Monj morowaajonj wosomomo ama mumambaajonj jejenj, iwaajonj mono wosona momakejerj.” ¹⁶Qaa kawaajonj ama namo ejanonj Anutu mende galej komakejato, iwoiwaa siinja moma amambaajonj batogonj bimbimgonagato, ii kilerj Anutu mende uuguwaa. Anutu anj kalejmorianaa so iwoi kuuya galej kono iwaa borianonj eja.

¹⁷“Anutunonj faarao kimbaajonj qaa ijoro Buja Terenonj kokaerj eja, “Neenaa qabuana jerj seigi gomanj korebore sokombaatiwaajonj mojenj. Kaerj moma ku-usuna qendembe asuganonj asugiwaatiwaajonj kuunj gombe giinonj asugina. Asuginj laligonj tuarenjerj ama noma laligona mono haamo ama gombe.” ¹⁸Qaa iikawaa so Anutunonj iyanjaa siinja otaanj monj iima koboony kianjkomumambaajonj moji, ii mono kianjkomunj munjkebaa ano mombaa uuta menj gojomambaajonj moji, ii mono menj gojono yangiserj koloonjkebaa. Kianj.

Anutuwaanonj irinjonsoony ano kianjkomu

¹⁹Oononjga monjonj noojonja kokaerj jenaga, “Kaerj kolooro kuuya anana mono Anutuwaa uusiinja tuarenjerj ama mubambaajonj

^s 9.9 Jen 18.10 ^t 9.12 Jen 25.23 ^u 9.13 Mal 1.2-3 ^v 9.15 Eks 33.19 ^w 9.17 Eks 9.16

amamaan̄kejon̄. Kaen̄ koloorogo Anutunon̄ mono naambaajon̄ toroqen̄ jey nonomakeja?” ²⁰ xMoŋon̄ kaen̄ jenagato, balon̄ eja gii mono moroga koloon̄ Anutu tuaren̄jey ano an̄gowowo ama munaga? Boroterenon̄ mono iyaŋaa mokomokoloo Toya kokaen̄ saanon̄ mende jey mubaa, “Gii mono naambaajon̄a tani koi kaan̄a mokoloon̄ nona?” ²¹ Monjon̄ meme ejanon̄ mono iyaŋaa ku-usuŋ qaganon̄ siin̄aa so gbakon̄ meleema meween̄gon̄ gbakon̄ motoon̄go kanon̄a koworan̄jey morota morota meŋkeja. Tosia kamban̄ so meŋ gawon̄ muŋkejon̄ ano tosia akadamugiawo ii mono korisoro kamban̄an̄adeen̄ gawon̄ muŋkejon̄.

²² Anutu mokomokoloo Tonananon̄ mono kaan̄jadeen̄ ama nonomakeja. Iinon̄ irin̄son̄soon̄a ejemba qendeema nonono ku-usuŋa iima mobombaajon̄ momakeja. Kaen̄ moma iriŋa soono kazianon̄ ejemba tosaan̄a yoŋoo qagianon̄ uro jororin̄ kondeema on̄omambaajon̄ ama laligoro. Ii kilen̄ iron̄a uulan̄awodeen̄ mende meleema on̄onoto, yoŋoojon̄ ama siimbobolo mamaga moma mokosin̄gon̄ uugia meleembutiwaajon̄ mamboma laligoro.

²³ Kaan̄jadeen̄ kalen̄moriaŋa in̄isaano kelemalelen̄ koloowaatiwaajon̄ momakeja. Kaen̄ moma ejemba akadamyua buŋa qeŋ aowombaajon̄ meween̄gon̄ nononoti, anana mono niniima kobooro akadamyawo asarin̄kejon̄. ²⁴ Anana kaan̄agadeen̄ kaan̄a koloowombaajon̄ nonoono. Juuda ejembagadeen̄ qaagoto, waba kantria kantria ii kaan̄agadeen̄ kaan̄a koloowutiwaajon̄ on̄oono. ²⁵ yAnutunon̄ iikawaa qaaya jerota gejatootoo eja Hooseawaa terenon̄ kokaen̄ eja,

“Ejemba neenaa kanagesouruna mende koloon̄ laligogiti, niinon̄ mono ii on̄oombe neenaa kanagesona koloowuya. Tosianon̄ neenaa wombo alana mende laligogiti, iyon̄oojon̄ mono ‘Neenaa wombo alauruna,’ kaen̄ jey laligomaŋa.

²⁶ zNiinon̄ gomaŋ mombaa ejembaya yoŋoojon̄ kokaen̄ jey laligowe, ‘On̄o neenaa kanagesouruna mende laligoju.’ Kaen̄ jey laligoweto, ii mono balon̄gianon̄ iikanon̄a on̄ooma qagia kokaen̄ qamaŋa: On̄o mono Anutu laaligo Toyaa meraboraan̄a koloaju. Utequte kaan̄a koloowaa.”

²⁷ aAisaianon̄ kaan̄agadeen̄ Israel kanageso nonoojon̄ ama kokaen̄ saama jero, “Israel ejemba jan̄gonana kowe sakasiŋ kaan̄a koloon̄agati een̄, ii kilen̄ nonoonon̄ga afaan̄anon̄ mono uunana meleen̄iŋ hamo qeŋ nonombaa. ²⁸ Poŋon̄ gomaŋa gomaŋa kuuya ananaa qaanana ilin̄ alaŋ gosin̄ jey tegon̄ kitia kuuya meleema nonondaborowaa.”

²⁹ bAisaianon̄ kaen̄ jey waladeen̄ qaa moŋ jeroti, iikawaa on̄anon̄ mono nonoonon̄ kokaen̄ koloaja, “Poŋ ku-usuŋ kuuyaa Tonananon̄ gbiliurunana

x 9.20 Ais 29.16; 45.9 y 9.25 Hoos 2.23 z 9.26 Hoos 1.10 a 9.27-28 Ais 10.22-23

b 9.29 Ais 1.9

tosaana mende injiima kobooro uugia meleembuyagati een, balonananon mono Sodom kaanja meleeno kemero gere jenaga. Nononon mono Gomora ejemba kaanja tiwilaawonaga. Anutunon mono kaanja ama nononaga.” Kaen jero.

Israel kelemalelejanon Anutu yangisen ama munkeju.

³⁰Kawaajon mono nomaen jewonaga? Kantri tosanon Anutuwaajaanon solanja koloowombaa gawonja mende kaparan koma megiti, iyononon Anutuwaajaanon solananigi. Uugia meleema Anutuwoma laarigi iikawaajon qaagia jen tegoro solananin laligoju. ³¹Kaen laligojoto, Israel nononon solanja koloowombaa Kana qaa otaawombaaajon kaparan koma laligon kouma ii kilen Anutuwaajaanon mende solananin.

³²Iikawaa kania ii kokaen: Iyangiodeen batogon nanamemen dindiya ama iikaanja kanon solanja koloowombaaajon kaparan koma Jiisas mende moma laarin mug. Iinon jamo powowon kaanja kolooji, mono iwaanon ritatangon unuro osin gema qegi. Iikawaajon solanja mende kolooji.

³³Iikawaa qaaya ii Buja Terenon kokaen oogita eja,

“Ibu, Anutu niinon mono aen jamo mon Zaion baananon Israel tuug uugianon komowe yononon iikanon ritatangon kamaan unuro gema qenkebu. Mononon eja gereya powowon kotakota ii moma laarin mubaati, iinon mono kamban mononon iwaajon nama gamu mende mokoloowaa.” Kian.

10 ¹Oo uumeleen alauruna, niinon neena Juuda kanagesouruna uugia meleembutiwaajon awelegonkejen. Anutunon hamo qen onombaatiwaajon uuna men kululuun yonoojon ama Anutu qama koolin munkejen. ²Yonoo kanagianon kokaen eja: Yononon Anutuwaajon uugere amakejoto, ii poumapou qaganon amakeju. Yonoo qaagia kaen nanjon jejen.

³Anutunon qaanana jen tegoro solananijon, iikawaa kania mende moma yagon iyangiodeen batogon solanja koloowombaaajon kaparan komakeju. Kaen ama Anutunon qaanana jen tegoro solananiwombaaajon jenkeji, qaa iikawaa baatanon mende kema osin een tondu laligoju.

⁴Kraistnon anodeen Kana qaa otaadabororo. Nono tosanon ii amamaan Kraistwoma laarin uunana meleenjon, iikaya mono Kraistwaaajon ama Anutuwaajaanon solananijon. Kian.

Anutunon anana kuuya hamo qen nonomambaaajon moja.

⁵^dMoosesnon Kana qaa otaan iikaanja kanon solanja koloowombaa qaaya ii kokaen oorota eja, “Kana qaa otaadaborowaati, iinon mono kawaajon ama laaligo kotiga mokoloowaa.” ⁶“Qaa kaen ejato, uunana

^c 9.33 Ais 28.16 ^d 10.5 Lew 18.5 ^e 10.6-8 Dut 30.12-14

meleema moma laarinij Anutunonj qaanana jen tegoro solanjaninkejoni, Moosesonj kawaajonj qaa kokaenj jerota eja, “Uuganonj kokaenj romongonj jewabo: Eja morononj mono Siwe gomanonj unaga?” Ejembanonj ii Kraist wama kamaawaatiwaaajonj lanj jegi. ⁷Me “Eja morononj koomu gomambaa dutanonj kemenaga?” Ejembanonj ii Kraist wama koomunonjga waabaatiwaaajonj lanj jegi.

⁸Kaen jen toroqen kokaen jero, “Buḡa qaa ii koriganonj qaagoto, mono goo buuganonj ano uuganonj eja.” Buḡa qaa ii moma laariwombaaajonj eja. Nonononj qaa iikanonj ejemba uukuukuu menj oḡoma kokaen jen asarinj oḡomakejonj: ⁹Anutunonj Jiisas menj gbiliro koomunonjga waaro. Giinonj qaa ii uuwomboganonj moma laarinj je buu susuganonj “Jiisasnonj Poḡna koloaja,” kaen jen asugijani eenj, mono hamo qenj gono letomba.

¹⁰Gii uuwomboganonj Buḡa qaa moma laarina Anutunonj qaaga jen tegoro solanjaniswa ano je buu susuganonj Jiisas jen asugina hamo qenj gono letomba.

¹¹^fBuḡa Terewaa qaa monj kokaenj jegita eja, “Morononj ii moma laarinj mubaati, iinonj mono gamuya mende mobaa.” ¹²Anutunonj Juuda ejemba mende ninisoronj kantri tosaḡa mende sureenj oḡomakeja. Poḡ motoonjgo iinonj mono kuuya ananaa Poḡnana koloonj so motoonjgononj gosinj nonomakeja. Ejemba ii qama koolinjejonj, anana kuuya mono kotumotueya kelemalelenj nonomakeja.

¹³^gIikawaa qaaya ii Buḡa Terenonj kokaenj eja, “Ejemba dakaya yonononj Pombaa qata qama kooliwuyati, iinonj mono ii kuuya hamo qenj oḡono letombuya.”

¹⁴Ejembanonj Poḡ mende moma laarinj muḡ iwaa qata mono nomaenj qama kooliwuyaga? Iwaa kania mende jegi mogiti, ii mono nomaenj moma laarinj mubuyaga? Moḡnonj Buḡa qaa mende jen asariwaati eenj, yonononj ii mono nomaenj mobuyaga? ¹⁵^hEjemba monj Buḡa qaawaajonj mende wasiwoḡati eenj, iinonj mono nomaenj kema ii jenj asarinaga? Iikawaa qaaya ii Buḡa Terenonj kokaenj oogita eja, “Ejemba Buḡa qaa awaa menj kankejuti, iyonḡoo kana otonjgia moninj awaa soro koloaja.”

¹⁶ⁱKaenj oogita ejato, noo Israel kanageso hoḡa yonononj Oligaa Buḡa mende tej koma laligoju. Iikawaa qaaya ii gejatootoo eja Aisaianonj kokaenj ninijorota eja, “Oo Poḡ, nono Buḡa qaa jenj seininj morononj mono uuta meleema ii moma laarinagato?” ¹⁷Qaa iikawaa so Kraistwaa qaaya jenj seininj gejagianonj kemero mogi momalaarigianonj mono iikaḡ koloowaa.

¹⁸^jMomalaari kaḡ koloowaato, kokaenj qisinj oḡonjenj: Buḡa qaa iikanonj mono Juuda yonḡoo gejagianonj mende kemero mogi me? Qaago, ii mono mogi. Kawaa qaaya ii kokaenj jegita Buḡa Terenonj eja,

^f 10.11 Ais 28.16 ^g 10.13 Joel 2.32 ^h 10.15 Ais 52.7 ⁱ 10.16 Ais 53.1 ^j 10.18 Ond 19.4

“Qaa jegi qaagianoj mono kema kaŋ gomaŋ kuuya sokono. Ii gomaŋa gomaŋa eu emu leelee iikanoj mogi.”

¹⁹^kQaa iikawaa so Buŋa qaa mono mogito, mombo toroqej kokaenj qisij oŋonjen: Israel ejembanoj ii moma asarigi me qaago? Moosesnoj wala qaa kokaenj jero,

“Ejemba kanageso uumeleenjiaa hoŋa qaa niinonj ii hamo qej oŋombe oŋoo uugianonj mono iikawaajonj ama motoqoto koloowaa. Waba tuuŋ poumapou laligojuti, iyoŋononj oŋo uŋuugugi sili iikanonj mono Juuda oŋoo uugia kuuwe iriŋgia soono uugianonj waabaa.”

²⁰^lAisaianonj mono kotiiŋ nama kokaenj jerota eja,

“Ejemba nii mende moŋgama noma laŋ laligogiti, iyoŋononj mono nii mokoloonj nonji.

Ejemba noo kananaajonj mende qisij laligogiti, niinonj kaniana mono yoŋoojonj inisaambe iima mogi.”

²¹^mYoŋoojonj kaenj jeroto, Israel nonoojonj qaa kokaenj ninijorota eja, “Weeŋ so umugawodeeŋ kanaiŋ qootogo kanageso gejjajuu koloonjkejuti, oŋo noononj kawutiwaaajonj oŋooma boro kaka koma laligowe gomaŋ tiŋkeja.” Kian.

Israel uutanonj uumeleenj tuuŋ melaa eja.

11 ¹ⁿKawaajonj kokaenj qisijen: Anutunonj iyaŋaa kanagesoya gema qej nonono me qaago? Ii qaago totooŋ! Niinonj kaanagadeeŋ Aabrahambaa gbilia moŋ koloojen. Neeno Israel kanagesowaa tuuŋ qata Benjamin iwaa uutanonj laligojen. ²Anutunonj waladeeŋ iyaŋaa kanagesoya meweengonj nononoti, nono mono mende gema qej nonono laligojonj. Gejatootoo eja Elaijawaa (Eliawaa) sunduya ii Buŋa Terenonj oogita eja. Iinonj Anutuwaa jaanonj Israel ejemba jej oŋoma qama kooliroti, oŋo qaa batuya ii moju me qaago? Qaa ii kokaenj, ³^o“Oo Poŋ, yoŋononj mono goo gejatootoo ejembauruga uŋugi komugi goononj siimolonj oŋooŋ alataya alataya kondemondeenji. Nii motooŋgo nomesaogi laligowe kokomomola meŋ emboma nuwombaajonj jojoriju.”

⁴^pKaenj jeroto, Anutunonj ii moma mono kokaenj meleema muŋ ijoro, “Gii geengodeeŋ mende laligojanto, niinonj eja 7,000 kaanjadeeŋ sopa somoŋgonj oŋombe neenaa buŋana koloonj beŋ qolonjmolonjgoya Baal ii mende simiŋ kuma muŋ giwo toroqej laligoju.” ⁵Qaa iikawaa so kambanj kokaamba kaanjadeeŋ Anutuwaa tuuŋ melaa eja. Anutunonj kalenmorianaŋa so ejemba afaaŋa meweengonj nonono laligojonj.

⁶Kalenmorianaŋanonj mono nemuŋ koma muro meweengonj nonono. Nonono nanamemeŋ awaa ama meŋ laligowonagati, iikawaajonj ama mende

^k 10.19 Dut 32.21 ^l 10.20 Ais 65.1 ^m 10.21 Ais 65.2 ⁿ 11.1 Fil 3.5 ^o 11.3 1 Kiŋ 19.10, 14 ^p 11.4 1 Kiŋ 19.18

meweŋgoŋ nonono. Balon ejemba nanamemenananon nemuŋ koma muro meweŋgoŋ nononagati een, iwaa kalenŋmorianjanon mono iwoi omaya koloona.

⁷Kawaajon mono nomaen jewonaga? Israel kanagesonon solana koloowombaaŋon kaparan koma laligogito, solananiwombaa kania ii mende mokoloogi. Yoŋonon qaagoto, Anutonon tuuŋ melaa meweŋgoŋ nononoti, nononon kalena ii mokoloon solana kolooniŋ. Tosianon momo bologanon uugia gojono een tondu laligoju. ⁸Iikawaa qaaya ii Buŋa Terenon kokaen oogita eja, “Gaonjaajaa laligogi Anutonon ome mende somongoro uugianon kemero koomuya koloogi. Iwoi iima kania iima kotowubotiwaajon jaagia meŋ gooro umuŋ kono. Qaa gejagianon moma moma asariwubotiwaajon ii meŋ gojono. Kaen tompiŋ laligon kouma kamban kokaamba kaŋagadeen een tondu laligoju.” ⁹Kiŋ Deiwidon iikawaa qaaya kokaen jerota eja,

“Oo Anutu, yoŋonon jejelomban oon ama neŋ lan aisoŋkeju.
Iikanon mono mokoloon inŋiima singisonŋogiaajon moto ama oŋomba.

Mono iyanŋiaa duŋgianon ritatangoŋ kamaan uŋuro irona meleema oŋona siimbobolo mobu.

10 Oo Anutu, giŋ mono jaagia meŋ goona uuŋ iibombaaŋon amamaawu.

Mono irona meleema oŋona qagianon uma bimooro suulan uuŋgoŋ laligowuya.”

Deiwidon kaen qama kooliro.

Waba kantri yoŋonon Anutuwaa geria hoŋa koloogi.

¹¹Toroqen kokaen qisijen: Juuda kanageso hoŋa yoŋonon ritatangoŋ kamaan uŋuro uugianon gojono awaa koloowombaaŋon amamaawuya me qaago? Ii mende amamaawuya! Kamaan uŋuroti, iikanon mono Anutu moma kotowombaaŋon awelegowutiwaajon kolooro. Juuda kanageso hoŋa yoŋonon kana uuguŋ kamaan uŋuro waba kantri yoŋonon kitigia koloon uugia meleema Anutuwaa buŋaya koloogi. Kaen koloogiti, iikanon uugia kuuro kawaajon iriŋgia soono uugia meleembutiwaa siinanon koloowaatiwaajon ama kaen kolooro.

¹²Juuda kanageso hoŋa yoŋonon kana soŋgiŋ kamaan uŋuro kawaajon waba gomaŋa gomaŋa yoŋonon oyanboyan koloowombaa kania mokoloogi. Ii mokoloon uugia meleema kotumotue uutanon laligojuto, Juuda kanageso hoŋa yoŋonon tompiŋ laligon Anutuwaa jaanon mende sokonju. Kanagen Juuda yoŋonon kaŋagadeen kuuya uugia meleembuya. Kaen kolooro Anutuwaa kotumotueyanon seiŋ kelemalelen asuganon asugiwaa.

⁹ 11.8 Dut 29.4; Ais 29.10 [†] 11.9-10 Ond 69.22-23

¹³Niinonj qaana koi Juuda onjoonj qaagoto, waba kantri kanageso onjoonj jejen. Niinonj waba kantri onjoononj wasiwasi eja aposol koloorejwaajonj “Gawona qabuŋayawo kolooja,” jenj kaen romonjojen. ¹⁴Gawona ii mewe honja kolooro uugia meleemakejuti, neenaa Israel kanagesourunanonj iikawaa bujuya mobutiwaajonj kaparanj koma awelegonkejen. Buju qaa iikanonj motomotoonj yonoo uugia kuuro kawaajonj iringia soono uugia meleembombaa siinanonj kolooro meleengji Anutunonj hamo qen onjombaa. Gawona qabuŋayawo ii mono kawaajonj ama waba kantri onjo batugianonj menkejen.

¹⁵Anutunonj Juuda tuunj gema nunuro iikawaa honjanonj mono kokaen kolooro: Waba kantria kantria onjononj kitigianonj koloogi Anutunonj tawagia menj unuano alauruta koloogi. Juuda kanageso honja yonjononj uugia meleengji Anutunonj hamo qen onjoma moma anjonj koma anjalij onjombaati, iikawaa honjanonj mono koomunonjga gbilij laligonj kotiiwutiwaa so koloowaa.

¹⁶Gbani jaayaqeqe gbilianonj nene Anutuwaajonj gosij ama korisoro anij soraaya kolooji eenj, gawombaa nembaneneya kuuya mono kaanagadeenj soraaya kolooja. Gere tiitanonj toroya kolooji eenj, borianonj mono kaanagadeenj toroya kolooji. ¹⁷Juuda tuunj ii Anutu iyanjaanonj oil gerega kolooja. Anutunonj iyanjaanonj oil gere ii honjabaŋa menj boria tosaana motoro kamaagi ano duuyaa oil gere boria menj kanj batugianonj ano toroqen somariinjeju. Kantri tosaana onjo duuyaa oil gere kawaa so koloojuto, Anutunonj kilenj unuano kambaŋ kokaamba gere boria qaita monj yonoo batugianonj laligonj kotiinjeju. Onjo mono Juuda tuumbaa oil gere tiitanonjga nene apuya horonj nenj somariinjeju.

¹⁸Onjo Juuda nonowo nanjuto, kilenj Juuda nunuugunj selegia menj ububo. Selegia menj ubuyagati eenj, mono qaa koi mobu: Kantri tosaana onjo gere boriagadeenj kaana kolooji. Onjo tiinana mende bosimakejuto, nonoononj gere tiitanonj mono onjombosino nanju.

¹⁹Qaa kokaen jewuyaga, “Anutunonj anana iyanjaa gere batuyanonj ama nonombaatiwaajonj ama gere boria ii kotooro kamaaro tintinja kolooro.”

²⁰Qaa ii honjaga. Anutunonj Juuda ejemba uugia mende meleema moma laarigitiwaajonj ama kotonj onjono kamaagito, onjo mono momalaarigianonj rindanonj onjono zenj nanju. Kaen nama jaba-arambaranj mende menj awelegonj laligowuto, mono kokaen kamaan unuwabotiwaajonj sombugia moma laligowu: ²¹Anutunonj anaa geriaa boria honja mende injiima koboonj Juuda kanageso kotonj onjonoti eenj, onjo mono “Saanonj niniima koboowaa,” kaen jewubo. Eenj kaana romonjonj tondulaligowubo.

²²Kawaajonj waba kantri onjo Anutuwaawaa kania romonjonj kokaen jewuya, “Juuda ejemba kana songij kamaan unuroti, Anutunonj iikawaa ironja meleema mono onjanonj geriawo ama onjomakejato, anana qeeangjo Toyawo qokotaanjanij menj qeangonj nonomakeja. Iwo mende toroqen

nambonjati eenj, mono kantri tosaanja nono kaanagadeenj kotonj nonono kamaawonja.”

²³ Kaenj saanonj jewuyato, Anutunonj ejemba kana songigiti, ii kaanagadeenj saanonj kotiinj gere batuyanonj mombo toroqenj onjombaa. Kawaajonj Juuda kanageso yonononj yanggisengia mesaonj uugia melembuti eenj, ii mono saanonj Jiisaswo toroqenj onjombaa. ²⁴ Anutunonj onj duuyaa oil gere kanoja kotonj onjoma komakoomowaa kania uugunj oil gere qaita mombaa batuyanonj ama toroqenj onjono. Kantri tosaanja onj kaanja ama onjnoti eenj, iikawaajonj iyanjaa gere boria honja Juuda kanageso honja ii mono afaanjonj unjama siinjanonj iyanjaa oil geriaa batuyanonj ama onjono mombo toroqewuya. Kianj.

Anutunonj Israel kuuya kiankomunj nonomambaajonj moja.

²⁵ Oo uumeleenj alauruna, onjonganjaa momakooto qaganonj lanj laligowubotiwaajonj mono qaa aasangoya monj injisaambe moma asariwutiwaajonj mojenj. Qaa ii kokaenj: Momo bologanonj Israel kanagesowaa bakaya monj yonoo uugia gojono laligojuto, kambanj tetegoya qaa yanggisenj mende toroqenj laligowuya. Qaagoto, wala waba kantri yonoononja kelemalelenj yonononj uugia meleema Anutuwaaw bentotonj uutanonj koubuya. Kaenj anji Anutunonj janggogia iiro sokombaati, kambanj iikanonj Juuda kanageso nonoo yanggisenj kambananonj tegoro kuuya uugia meleembuya. ²⁶ ‘Uugia meleengi Anutunonj Israel kanageso kuuya hamo qen onjono letombuya. Iikawaa qaaya ii Buja Terenonj kokaenj oogita eja,

“Hamoqeqe Toyanonj mono Zaion baananonja asuginj Jeikob tuunj nonoo nanamemenana anjonjayawo ii koma konjoratiwaa.

²⁷ ‘Anutu niinonj singisongogia koma konjoratinj oyanboyanj mokoloowutiwaajonj soomonjo arenja ii yonowo ambe motoonj laligowonja.”

Qaa kaenj eja.

²⁸ Juuda kanageso honja yonononj Oligaa Buja gema qen Anutuwaaw kereuruta koloogitiwaajonj kantri tosaanja onjnonj kitigianonj Anutuwaaw alauruta koloouju. Kaenj kolooujuto, Anutunonj Israel wanjaleurunana meweenjonj onjnotiwaajonj Juuda nonononj mono toroqenj wombo alauruta honjaborja kolooujonj. ²⁹ Anutunonj ejemba moroga meweenjonj onjooma kalenj onjmakeji, qaa ii mono mombo uuta meleeno utegowaatiwaa so qaago. ³⁰ Waba kantri onj kaanagadeenj wala Anutuwaaw jeta mende tenj koma tondu laligogito, Juuda kanageso honja yonononj yanggisenj koloogitiwaajonj ama Anutunonj onj kiankomunj onjono letonji.

* 11.26 Ais 59.20 † 11.27 Jer 31.33-34

³¹ Juuda kanageso honja yononon kamban kokaamba Anutuwaa jeta qotogon tondu laligon koujuto, ononon letonjitiwaajon ama Anutunon Juuda kanageso nono kaanjadeen kamban kokaamba kiankomu nonomambaajon moja. Waba kantri ononon uugia meleema letongi kawaa silianon uugia kuunkeji, iikawaajon yononon mono kaanjadeen afaanjon uugia meleema kiankomuya buja qej aowuya.

³² Ejemba kuuya anana Anutu qotogon lan laligonin qaa qootogonana mokolon gbadoon nonono. Korebore kiankomu nonombaatiwaajon ama kasanon gbadoon nonono. Kian.

Anutu mepeseen oonjaa rii kokaen qamakejon:

³³ "Anutu kalenmorianjaa kowianon mono somata qatawo koloaja. Manjaa siita, momoya mono kemekemeta tetegoya qaa. Momakootoyanon nunuugun uuta somata koloaja. Iinon qaanana gosin jey tegonkeji, nononon ii kuuya jey asarin tegowombaajon amamaawonja. Laaligonanaa kana arengonkeji, iikawaa kania mono moma gosin mokolon tegowonatiwaa so qaago.

³⁴ "Pombaa uu kononjaa areja ii ejemba kuuyanon moma yagowombaajon amamaan laligon kounin. Monjon gejanono qaa mubaatiwaa so qaago."

³⁵ "Balon ejemba kalen angunkejonto, iwo kaen ambombaajon amamaan laligon kounin.

Iwoi munin kitia mende meleema nonono saanon sokoma muja. Iwoi mon era nonombaatiwaa kiti mubombaajon amamaankejon."

³⁶ *Ii kokaembaajon amamaankejon: Iinon iwoi kuuyaa Toya kolon wanjaleya koloaja. Iinon iwoi kuuya nemun kono kolooro. Ii iyanjaa akadamuya mokolon mubaatiwaajon ama kolooro. Kawaaajon anana qabunaya mepeseenin tetegoya qaa akadamuyawo ej uma ewaa. Qaa ii onjon.

Laaligonana nomaen laligonin Anutuwaanon sokombaa?

12 ¹ Oo uumeleen alauruna, Anutunon kaen kiankomu nononotiwaajon niinon mono uugia kokaen kuun onjon: Ono mono kiankomuya ii uu kononjianon romonjon kawaa so kitia meleema mun waeya menj mepeseen laligowu. Kaanagadeen ononangiaa sele busugia ii Anutuwaa kotin nandunga ambu. Kaen ambuti een, onjo mono gbilin soraaya koloogi Anutunon nandungia ii iiro sokono siina momakebaa.

² Wala namowaa nanamemen bologaa areja otaan laligogito, kamban kokaamba iikaanja mono mende toroqen amakebu. Kaen qaagoto, mono

^u 11.33 Ais 55.8 ^v 11.34 Ais 40.13 ^w 11.35 Job 41.11 ^x 11.36 1 Kor 8.6

uumomogianonj gbiliro letoma laligowu. Kaenj laligonj Anutunonj onjoonj siinj nomaenj moji, ii mongama saanonj kotiinj gosinj mokoloowuya. Ii mokoloonj iikawaa so amakebuti eenj, mono kana awaa otaagi sokoma muro akadamugiawo koloonjkebuya.

³Sisau tondu laligowubotiwaaajonj qaa monj jemaŋa. Anutunonj kalenjmorianj nono iikawaa qaganonj nama kuuya onjoonj kokaenj injjojenj: Onjo mono onjoanŋiaajonj mogi uuta mende koloowato, motomotoonj onjo mono tororo moma kotonj aonj laligowu. Anutunonj momalaari nonono iikawaa honja koloonjkejiwaa so mono onjoanŋia gosinj aonj iikawaa so qaa jenj laligowu.

⁴Iikawaa kania ii kokaenj: Sele busunananonj motoonjgo koloojato, sele busu kitinana ii mamaga. Kitia kuuya yonjononj gawonj motoonjgo iikayadeenj mende menŋkeju. ⁵Iikawaa so uumeleenj ejemba anana kaanŋagadeenj mamaga laligojonto, kilej Kraistwo qokotaanj nama sele busu kaanŋa honja motoonjgo koloojonj. Motoonjgo koloojonto, anja anja nonononj mono toroqenj aonj motoonj gawonj meninj sokono nanjonj.

⁶Anutunonj kalenjmorianja nononotiwaa so gawonj memewaa momo kalenj morota morota buŋa qenj aonj laligojonj. Moŋnonj gejatootoo gawombaa momo kalenja buŋa qenj aoji eenj, iinonj ii mono gawononj amakeba. Momalaarianonj rindanjonj munŋkejiwaa so gawononj ama Anutuwaawaa qaaya jenj laligowa. ⁷Mombaajonj welenjgeqe gawombaa momo kalenja muroti eenj, iikawaa so mono tosaanja pondanj ilaanj onjoma laligowa. Mombaajonj boi qaqazu gawonj mewaatiwaa momo kalenja muroti eenj, iinonj mono membiriqembiria qaa pondanj tosaanja kuma onjoma laligowa.

⁸Mombaajonj uu nanjonanŋo gawombaa momo kalenja muroti eenj, iinonj mono pondanj kaparanj koma ejemba uugia kuunj nanjonj onjoma laligowa. Tosianonj iwoiwaajonj memeqemeenj menj amamaagi mombaajonj ii nanjonj onjombaatiwaa momo kalenja muroti eenj, iinonj mono konŋbaraya qaa pondanj nanjonj ilaanj onjoma laligowa. Mombaajonj galenkonjonj gawombaa momo kalenja muroti eenj, iinonj mono zenj nama tosaanja galenj koma onjoma laligowa. Mombaajonj uujopa gawombaa momo kalenja muroti, iinonj gawonj ii mono korisoro qaganonj menj laligowa. Kiaŋ.

Uujopawaa kania ii tororo otaawu.

⁹Mono gbingbaonj mesaonj tororo uujopa ama aonj laligowu. Bologa sisia menj gema qenj laligowu. Awaawaajonj ama onjono iikanonj mono qokotaanj laligowu. ¹⁰Uumeleenj alaurugia ii mono gumbonjonjonj qaganonj ama onjoma tororo jopagonj aonj laligowu. Goda qenj aowombaajonj kaparanj komakejuti, iikanonj mono awelegonj mepeseenj aonj laligowu.

[†] 12.4-5 1 Kor 12.12 [‡] 12.6-8 1 Kor 12.4-11

¹¹ Uugianonj mono mende sologonj looriwato, qama kooligi Uŋa Toroyanonj inaanj oŋono geregerenonj nama Pombaa gawonj meŋ laligowu. ¹² Mono oyanboyanj mokoloowonjatiwaaajonj mamboma jejeromonjromonj ama korisoro qaganonj laligowu. Kakasililinj moma mono mokosiŋgonj laligowu. Mono pondanj nama Anutu qama koolinj laligowu. ¹³ Anutuwaa ejemba soraayanonj iwoiwaajonj amamaajuti, ii mono ilaanj oŋoma laligowu. Mono ejemba koma horonj oŋoma motoonj rama nembanene neŋ korisoro amakebu.

¹⁴ ^a Sisiwerowero ama oŋomakejuti, ejemba ii mono mende qasuaanj oŋombuto, mono Anutu qama kooligi kotuegonj oŋomakeba. ¹⁵ Aisoojuti, iyoŋowo mono ilaanj oŋoma aisoowu. Saajuti, iyoŋowo mono ilaanj oŋoma saabu. ¹⁶ ^b Mono uumotoonj ama aonj luaenonj laligowu. Oŋoanŋiaajonj mono mende mogi uba. Jaba-arambaranj mende ambuto, ejemba kamaanj qeqeta mono ala meŋ oŋoma laligowu. Oŋoanŋiaajonj mogi momakooto ejembaga laligojutiwaa so mende koloowa.

¹⁷ Jena jewe, nuna guwe, ana ambe ii mono mombaajonj mende ambu. Ejemba kuuyanonj sili tosaanj yoŋoojona mogi nanamemeŋ awaa koloojuti, ii mono kaparanj koma meŋ laligowu. ¹⁸ Iwoi mombaajonj osiqosi mende anjuti, mono kotikotii eŋ oŋonjiwaa so kaparanj koma ejemba kuuya yoŋowo luaenonj laligowu.

¹⁹ ^c Qaa moŋ ii Buŋa Terenonj kokaenj oogita eja, “Niinonj mono bologaa kitia meleembe qagianonj ubaa. Ii noo gawonja. Poŋ niinonj kaen jejen.” Kawaajonj wombo alauruna, oŋoanŋio mono bologaa iroŋa mende meleembuto, ii Anutuwaajonj mesaogi iriŋa soono iwaa kitia meleema metogonj oŋombaa.

²⁰ ^d Kawaajonj ii oŋoanŋio mende meleembuto, Buŋa qaa koi mono otaanj laligowu, “Kereganonj nenewaa komuji eeŋ, ii mono nene wagiwa. Goo kereganonj apuwaajonj moji eeŋ, ii mono apu muna newa. Kaen ama goononj sili awaa iikanonj mono uu kuuj muna gamuya moma mesaonaga.” Qaa ii mono otaanj laligowu. ²¹ Moŋnonj sili bologa iikanonj haamo ama gombaboto, geenjo mono sili awaa ama iikanonj haamo ama muŋ silia bologa ii kolonaniwaga. Kiaŋ.

Gawman yoŋoo qaa baagianonj kema teŋ koma laligowu.

13 ¹ Gawman moŋ ii aŋodeeŋ mende kolooroto, Anutu, ku-usuŋ Toya iinonj mono gawman kuuro iikawaa so Somatananaa ku-usuŋ qaganonj nama galenj koma nonomakeju. Jenkooto gawombaa kondomondooya ii Anutu. Kawaajonj oŋo kuuya mono oŋoanŋiaa gawman yoŋoo qaa baatanonj kema laligowu. ² Kania kaen mojuutiwaaajonj ama moŋnonj jenkooto galenj yoŋoo ku-usuŋ qetanji, iinonj Anutunonj

^a 12.14 Mat 5.44; Luuk 6.28 ^b 12.16 Gba 3.7 ^c 12.19 Dut 32.35 ^d 12.20 Gba 25.21-22

laaligowaa areña anoti, mono ii qetanja. Jenkooto Toya qetanjuti, Anutunon iyoo qagia jen tegon irona meleema onono lombo mokoloowuya.

³ Galenkonkon yononon ejemba nanamemen bologa amakejuti, ii kee momo ama onomakejuto, awaa amakejuti, ii iikaanā mende ama onomakeju. Kawaajon galen ku-usungiwawo yoo keega momambaajon mojan me qaago? Ii mende momambaajon mojan eeñ, mono nanamemen awaa ama men laligona mepeseñ gomakebuya.

⁴ Gawman yononon mono Anutu weleña qej muñ men qeangon gombombaaajon moju. Kaen mojutiwaajon ejemba bologa koloojuti, mono iikawaa irona meleengi qagianon uro lombo mobutiwaajon nanju. Anutuwaaweleñqeuruta kolooji goondomombaa soo somata ononoti, ii eeñ toton mende men laligoju. Kawaajon iwoi bologa anjan eeñ, mono toroko moma laligowa. ⁵ Lombo qagianon ubabotiwaajon mono gawman jegia ten koma laligowu. Kawaajonadeñ qaagoto, Anutuwaawajan kañgadeñ sokomabaatiwaajon mono kaen amakebu. Mende ten konji Anutuwaawiriña soono jero uu kononjianon kaen mogi uugianon boliwabotiwaajon mono kañgadeñ gawman yoo qaa baatanon kema laligowu.

⁶ “Gawman yononon mono Anutuwaawawon bakaya mon men iikanon zen nama galen koma onomakeju. Gawonja ii mewutiwaajon ononon mono ilaen onoma takis kañgadeñ amakeju. ⁷ Gawmambaa takis ama kotin kania kania dawi onombutiwaajon jenkejuti, ii mono kuuya iikawaa so onomakebu. Gawmambaa takis kania kania kuuya onoma komuniti wawon ii mono tororo menkebu. Gawmambaa wawon meme ejemba yoojonon mono qaqabunabuña ama goda qej onomakebu. Kiañ.

Kamban somatanon dodowiro mono jopagon aon laligowu.

⁸ Kaen ama mombaanon tosa mon onowo mende ero laligowu. Kilen onoo tosgia motoongo ii kamban so kokaen eja: Ono mono uunon jopagon aon laligowu. Monon tosañ jopagon uukalen ama onomakeji, iinon mono Kana qaa otaadaboronkeja.

⁹ Jenkooto qaa waja ii kokaen, “Geenja jopagon aonkejan, iikawaa so mono tosañ kuuya jopagon onomakeba.” Qaa kawaa uutanon jenkooto qaa koi kañ eju, “Serowilin mende amba,” “Ejemba mon mende qena komuwa,” “Yongoro mende mewa,” “Iwoiwaajon mono mende koposongowa.” Ii ano jenkooto qaa tosia kuuya ii mono qaa waja iikawaa newoyanon kolooju.

¹⁰ Ejemba mon jopagon mujan eeñ, iwaajon mono iwoi bologa mon mende ama muba. Kawaajon ujopa ama iikañ kanon mono jenkooto qaa korebore ten koma otañkejan.

^e 13.6-7 Mat 22.21; Maak 12.17; Luuk 20.25 ^f 13.9 Eks 20.13-15, 17; Dut 5.17-19, 21; Lew 19.18

¹¹Kambaran kokawaa kania moma kotojutiwaajonj mono nanamemenj kaanja ama menj laligowu. Wala Kraist moma laarinj uunana meleeninj, kambaran iikanondeej kanainj laligonj kouninj Pohnonj metogonj nonono Siwenonj ubonjati, iikawaa kambaranonj mono kosere kadaboroja. Kawaajonj onj gaonj ejuti, iikanonja uugia tooro waabutiwaa kambara mono kaja. ¹²Gomantiinja koriga laligoninj weenj jaaya jililingonj kouro asarimambaajonj anja. Kawaajonj pangamambaa nanamemenj ii mono koma konjoratigi kamaaro asasagaa manja qewonjiwaa akadamuya ii mono menj konji kemero nambonja.

¹³Asasagaa uutanonj laligojonjiwaa so mono nanamemenj soraaya ama menj laligowonja. Tosianonj jejelombaran paati ama baononj nenkejuti, iikaanja nej apu kotiga nej elonkalonj amakeju. Sero nambonnambon ama lanj emba yonjgoro horonkeju. Juma deema anjowowo ama kisooma aonj uunonj junjunj moma gema qej aonkeju. Nanamemenj kaanja ii mende sokonja. ¹⁴Uselewaa siingara kombombara bologanonj gbilinj waagi yoroo siingara tej koma onjombubotiwaajonj ii mono geja mende ama romonjonj onjmakebu. Kaenj qaagoto, Ponj Jiisas Kraistwaa nanamemenjanonj mono tiwo sumangia kolooro ii maleku kaanja mouma aonj laligowu. Kianj.

Ala looloria ii mende jej onjoma laligowu.

14 ¹Mombaa momalaarianonj looloria kolooro ii mono kalanj koma koma horonj munj laligowu. Iwo aminj moma jenonkooli qaa kolooro kawaajonj kesa-awaranj mende amakebu. ²Tosianonj momalaarigiala so nembanene kuuya saanonj nenkejuto, tosaanja yonjoo momalaarigianonj looloria kolooro nene piapiyagadeenj nenkeju. Uugianonj tilowabotiwaajonj uuwoi ama oro tando lopiombaa nandunj aanja ii sisia menj logoyagadeenj iyanja oonj nenkeju. ³Nembanene kuuya nenkejuti, iinonj mono alaurugia logoyagadeenj nenkejuti, ii jejewili mende ama onjmakebu. Anutunonj alaurugia nembanene kuuya nenkejuti, ii kaanagadeenj “Sokonju,” jej kalanj koma onjmakeja. Kawaajonj logoyagadeenj nenkejuti, onjononj mono alaurugia yonjoo qaagia mende jej tegowu.

⁴Giinonj mono moroga koloonj mombaa welenjqeqeya jej tegonj munaga? Iinonj mono anjaa toyaa jaanonj qaayaa kitia jero gosinj jej tegoro sokono nambaa me lombo qaganonj uro kamaawaa. Pohnonj mono kotiinj bonj qej nambaatiwaajonj nanjonj munkebaa. Kawaajonj mono saanonj bonj qej nambaa.

⁵Tosianonj weenj kuuyaajonj romonjgogi tanigia ororonj ejuto, tosonianj weenja weenja gosinj weenj mombaajonj mogi uro qaita monj kolooro weenj

§ 14.1-6 Kol 2.16

tosianonj iikawaa newoyanonj koloobju. Onjo motomotoonj mono onjoangiaa momogianonj qokotaan iikanonj uuwoi kuuya yakarij awasanjaka nama laligowu. ⁶Tosianonj weenja weenja gosinj uma kamaanj amakejuti, iyonononj ii mono Ponj qabuja mubaatiwaajonj moma amakeju. Tosianonj oro kuuya nenkejuti, iyonononj mono Anutu mepeseenj Ponjonj kaenj qabuñayawo koloowaatiwaajonj nenkeju. Tosianonj oro tosiaa singi laligonkejuti, iyonononj mono Ponjonj qabuñayawo koloowaatiwaajonj moma ii amakeju ano kaenj laligonj Anutu mepeseenjkeju. ⁷Ananaanonja monjonj mono iyanjaajonjadeenj mende laligoja ano iyanjaajonjadeenj mende komuwaa.

⁸Kawaa kania ii kokaenj: Jaawo laligowonjati eenj, mono laaligonana Pombaajonj qeleema laligowonja. Komuwonjati eenj, mono Pombaajonj komuwonja. Kawaajonj laligowonja me komuwonjati eenj, mono Pombaa buja koloobjonj. ⁹Kraistnonj mono komugiti ano jaawo laligojonj, kuuya ananaa Ponjnana koloobj laligowaatiwaajonj komuñ gbiliro. ¹⁰^hAnutunonj mono kuuya nunuama anaa qaa jakeyanonj nonoono nambonja. Kawaajonj tosaanja onjononj mono moroga koloobj uumeleenj alaurugia jenj tegonj onjomakeju? Kaanagadeenj alauruna tosaanja onjononj mono naambaajonj uumeleenj alaurugia tosaanja ii jejewili ama onjomakeju? Juma deendeenj anji siligia iikanonj mono mende sokonja. ¹¹ⁱKawaa qaaya ii Buja Terenonj kokaenj oogita eja,

“Ponj niinonj laligonj kotiijenj, iikawaa so qaa honja toontoonja kokaenj injjojenj: Ejemba korebore onjo mono noo jaasewananonj siminj kuma jegianonj Anutu nii mepeseenj nombu.”

¹²Qaa kawaa so anana kuuyanonj mono iyanja iyanja nanamemenanaa sundunana ii Anutu ijonj jenj asariniñ gosinj nonombaa. Kiañ.

Monjonj ritatangonj kamaanj qewaatiwaajonj romongowu.

¹³Kawaajonj mono mende toroqen jenj bolinj aonj qaagia mende jenj tegowu. Uumeleenj alaurugia yonoo kanaanonj ritatangonj kamaanj unuwabotiwaajonj iwoi monj mono mende amakebu. Kawaa qaaya mono kaparanj koma jenj somongowu. ¹⁴Nembanene iwoi monjonj anja siri anjonjorayawo mende koloobjato, ejembanonj iwoiwaajonj mogi anjonjorayawo koloobji, iyonoojonjadeenj ii anjonjorayawo koloobja. Niinonj Ponj Jiisaswo nama qaa ii moma kawaajonj uuwoi monj mende mojenj. ¹⁵Anutunonj nembanene kuuya hamo qenj tegoro soraaya koloobjuto, kileñ alaurunana tosiaonj qizimizinjia ama oro tosia mende nenkeju. Kraistnonj yonoojonj ama komuroto, tosaanja onjononj mono naambaajonj oro nenj iikaanja kanonj yonoo uugia menj bolinjkeju? Iikaananonj

^h 14.10 2 Kor 5.10 ⁱ 14.11 Ais 45.23

oŋoŋgiaa aingia otaagi uumeleen alaurugianon kawaajon wosobiri mokoloŋkejuti, iikaanjon ujopawaa kana ii mende toroqen otaŋkeju.

¹⁶Momo awaa en oŋonjato, iikawaa qaganon nanamemengianon tondu aŋgi toŋianon kawaajon qaa sologen jen jen oŋomakeju. Kaen ambubotiwaajon mono galeŋ meŋ aon laligowu. ¹⁷Naa nenega newonati ano naa apuga newonati, iikanon Anutuwaabentotoŋaa aiweseya mende koloaja. Iwoi iikanon mono kamaaŋqegeta koloaja. Iwaa bentoton utanon laaligowaa hona ii kokaen: Uŋa Toroyanon inaan nonono nanamemendindina otaaniŋ luae qen nonono aisoŋ laligojon. Iikanon mono muŋgeŋa koloaja. ¹⁸Daen yoŋonon kaen ama Kraistwaa welen qeŋkejuti, iyoŋonon mono Anutuwaabaa jaanon sokonŋi ejembanon qaagia mogi sokoma oŋomakeja.

¹⁹Kawaajon mono luae qen aoniŋ uumotooŋgonon seiwaatiwaajon kaparaŋ komboŋa. Iikaana kanon mono uunana meagon meŋ kotiŋ aowoŋa. ²⁰Anutunon nembanene kuuya hamo qen tegoro soraaya koloaju, ii moŋonto, moŋonon oro me nene moŋ nero aliaa utanon kawaajon boliro uugereya asugiro ŋiŋsiŋŋowoo koloaji, iikanon mono mende sokonja. Moŋonon tosaana yoŋoojon mende romoŋgon iyaŋaajoŋadeen moma tondu neji, iionon mono kaŋagadeen ŋiŋsiŋŋowoo koloowaa. Kawaajon Anutunon yoŋoo uugianon gawon meroti, tosaana oŋonon mono gawoŋa awaa ii nenuwaajon ama mende meŋ boliwu.

²¹Kawaajon uumeleen alaurugia yoŋoojon ama orowaa ŋiŋi laligon wain apu ii mende neŋ laligowu. Iikaana kanon mono motoon meŋ qeŋgon aowuya. Kaŋagadeen uugianon iwoiwaajon boliro ŋiŋsiŋŋowoo koloon loorinaga, oŋonon ii mende ambu. Kaen mono motoon meŋ qeŋgon aowu. ²²Kesa-awaraŋ qaawaa momalaaria kaen me kaen en gonji, ii mono Anutuwaabaa jaasewaŋanon aŋgon koma laligowa. Moŋonon qaa mombaajon “sokonja,” jen iikanon qokotaŋ moma kotiŋ kawaajon iyaŋa mende jen tegon aoji, iionon mono simbawoŋawoo koloaja.

²³Ii me woi momalaari qaganon mende nama amakejonji, ii kuuya mono ŋiŋsiŋŋoo koloaja. Kawaajon moŋonon nene mombaajon uuwoi ama kileŋ ii neji, iionon mono ŋiŋsiŋŋoo ambaa. Momalaari qaganon mende nama nejiwaajon Anutunon mono iwaa qaaya jen tegoro osiŋ lombo mokoloowaa. Kiaŋ.

Mono Kraistwaa roromongoya otaan laligowu.

15 ¹Momalaarinananon kotakota koloaji, anono mono ananaajonadeen laŋ aisoŋ ananaa ainananon laligowombo. Tosaana yoŋoo momalaarigianon looloria kolooro kokobimbinon kana uugun tororo mende otaŋkejuti, anana ii uujopa ama oŋoma lombogia bosimbutiwaajon ilaan oŋomboŋa. ²Anana motomotoon mono alaurunananon qeŋgowutiwaa so romoŋgon ilaan oŋomakeboŋa.

Kaerj ama oŋoma uugia meagogi kotikotii mokoloowuya. ³JKraistnɔŋ kaanagadeeŋ iyanjaajonadeeŋ iyanjaa aiŋnɔŋ mende aisooroto, Buŋa qaa kokawaa so ama mugi laligoro, “Ejemba qaa tokoronkota jeŋ gii jeŋ gomakejuti, iyonoo qaagianɔŋ mono nuro siimboboloya momakejeŋ.” Qaa kaerj eja.

⁴Anutunɔŋ ananaajon siija kokaerj momakeja: Anana kaparaŋ koma kotiiŋ nama Buŋa Tere weeŋgoniŋ uunana nanŋoro iikaanja kanon oyanboyarj koloowombaaajon mamboma jejeromonromon ama laligowon. Kawaajon Buŋa qaa kuuya eejanon oogiti, Anutunɔŋ mono iikawaa so kuma nonomambaaajon moja. Iikawaajon ii oogita eja. ⁵Anutunɔŋ mono iyanjo uugia nanŋoro saanon kaparaŋ koma kotiiŋ nambu. Iinon mono Uŋaya oŋono inaan oŋono batugianon uunon somonŋon aon Kraist Jiisaswaa roromonŋoya otaan laligowu.

⁶Kaerj laligon saanon uumotoon qaganon buugia mindiriŋ Anutu, Poŋnana Jiisas Kraistwaa Maŋa ii mepeseen laligowu. Anutunɔŋ oŋonon kaerj ama laligowutiwaajon momakeja. Kiaŋ.

Oligaa Bujanon kantri tosanon kema karo.

⁷Kraistnɔŋ oŋo moma anŋon koma kalaŋ koma oŋomakeji, iikawaa so oŋo mono kaanagadeeŋ kalaŋ koma aon laligowu. Anutuwaa qabuŋayanon seiwaatiwaajon mono kaerj ama laligowu. ⁸Niinon qaa hoŋa koi jemaŋa: Anutunɔŋ qaaya qaaya Juuda kanageso nonoo wanjaleurunana yoŋoojon jeŋ somonŋoroti, iikanon hoŋawo koloowaatiwaajon moro. Kawaajon Kraist wasiro Anutuwaa Buŋa qaa oŋanon kotiiwaatiwaajon ama Juuda nonoo batunananon kamaan welen qerj nonoma laligoro. ⁹^kJuuda nono welen qerj nonoma laligoroto, kantri tosaanjo yoŋonon kaanagadeeŋ iwaa kiankomuya moma kawaajon Anutu mepeseen laligoju. Kawaa qaaya ii Buŋa Terenon kokaerj oogita eja,

“Kawaajon niinon kantri tosaanjo yoŋoo batugianon laligon mepeseen goma qabuŋaganon seiwaatiwaa rii qamakemaŋa.”

¹⁰^jKawaa qaaya mon ii kokaerj jeŋ oogita eja,

“Anutunɔŋ Juuda nono meweŋgon nonono kanagesoya koloon aisoŋkejon. Kantri tosaanjo oŋo mono nonowo toroqerj aisoŋ otokorian maama laligowu.”

¹¹^mKawaa qaaya mon ii kokaerj,

“Waba kantriwaa tuuŋ kuuya oŋo mono Poŋ mepeseen laligowu. Gomaŋ so laligojuti, oŋo mono kuuya ‘Anutu dangisen!’ jeŋ rii qama laligowu.”

¹²ⁿGejatootoo eja Aisaia iinon kaanagadeeŋ kawaa qaaya kokaerj jerota eja,

^j 15.3 Ond 69.9 ^k 15.9 2 Sml 22.50; Ond 18.49 ^l 15.10 Dut 32.43 ^m 15.11 Ond 117.1
ⁿ 15.12 Ais 11.10

“Gere tiitanonja unjuta juma waaji, iikaanja eja qata Jesi iwaa gbilinonja monj koloonj ejemba gomanj so galej koma onjombaa.

Kaenj ama onjono namowaa kanageso kuuya yonjononj ilaanj onjombaatiwaajonj mamboma jejeromonjromonj ama laligowuya.”

Qaa walaga kanonj mono kambañ kokaamba honjowo koloonjkeja.

¹³Uña Toroyaa esunjanonj mono nanjonj onjono jejeromonjromonjgianonj kotiinj powowonj koloowaatiwaajonj mojenj. Kawaajonj jejeromonjromonj Toya Anutu iinonj mono luae qenj onjoma korisoro kuuya kanonj uugia menj saa qewaa. Kaenj qama kooliwe saanonj Anutu moma laarinj munj oyanjboyanj mokoloowombaaajonj mamboma jejeromonjromonj ama laligowuya. Kianj.

Qaa kotakota ii nomaembaajonj oojenj?

¹⁴Oo uumeleenj alauruna, neeno onjoojonj kokaenj moma kotiijenj: Onjono mono tompinj mende laligojuto, Anutunonj iwoi kuuya awaa ii uugianonj ano saa qero momo kania kania mokoloonj iikanonj saanonj qambañmambañ qaa kuma aowonjatiwaa so koloaju. ¹⁵Kaenj koloajuto, kileñ qaa ii duduuwubotiwaajonj moma yonjoo kanagia ii mombo koma gbilinj onjonjenj. Anutunonj kalenjmorianj nono iikawaa qaganonj nanjenjwaajonj mono awasankaka qaganonj qaa kotakota tosaanja onj onjonjenj.

¹⁶Kawaa kania kokaenj: Anutunonj waba kantri onjononj uugia meleenji Uña Toroyanonj menj sorainj onjono soraaya koloowutiwaajonj momakeja. Wala siimolonj oogi kaasoyanonj uro Anutunonj aisoonjkeronj, iikawaa so kambañ kokaamba Anutunonj ejemba gomanj so bunjaya koloogi injiima aisoomambaajonj awelegonjkeja. Kawaajonj Oligaa Bunjaya kantri tosaanja yonjoo batugianonj jenj seimambaajonj jenj gawonja qananonj ano iikawaa so uuwaa gawonj galeñ koloonj Kraist Jiisaswaa weleñ qenjkejenj.

¹⁷Kawaajonj Kraist Jiisaswo qokotaanj nama Anutuwaanonj gawonj mewe qabunja nono selena menj uma awasankaka nanjenj. ¹⁸Kraistnonj kantri tosaanja yonjononj Anutuwaawaa jeta tenj kombutiwaajonj moma sololoonj kuunj nomakeji, iikanonj mono nemunj koma nono qaana jenj nanamemena amakejenj. Qaa tosia lanj jenj seiseiwaa awasankakaya ii mende enj nonja.

¹⁹Uña Toroyaa ku-usunjanonj mono nemunj koma nono anjoleto aiwese ku-usunjiawo asugigi. Niinonj Jerusalem siti mesaonj kantria kantria liligonj kema kema Yuropwaa sitia monj qata Ilirikum kanonj keube. Kaenj balonj so liligonj Kraistwaa Oligaa Bunja ii jenj asarinj onjondaborowe.

²⁰Monjononj tando komoro monjononj kanj anjaa miria iikawaa qaganonj menj mono qaayawo koloowaa. Iikawaa so monjononj Kraistwaa qaayanonj momalaariwaa tando komodabororo nanoti, niinonj mono kanj iwaa

tando qaganonj rindangonj nama uugia toroqenj meagonj menj kotiinj onjomambaaonj togonj laligowe. Uuwaa gawonj mutuya menj kanonj akadamuna mokoloomambaaonj kaparanj koma laligowe. Kawaajonj ejemba daenj yonjononj Kraistwaa qata mende moma tompinj laligogiti, niinonj Oligaa Buja iyonjoojonj jenj asarimambaaonj awelegonj laligowe.

²¹ °Kawaa qaaya Buja Terenonj kokaenj oogita eja,

“Daenj yonjononj qaaya mende injjogi mogiti, iyonjononj mono laligonj ii iibuya. Daenj yonjononj kania wala mende moma tompinj laligogiti, iyonjononj mono laligonj ii moma asariwuya.”

²² P Gawonj kaanjanonj somonjonj nonotiwaajonj mono kamanj so onjooononj kamambaaonj amamaanj laligowe. Kianj.

Poolnonj Room kemambaa arenja ano.

²³ Kaanj laligoweto, liligonj uukuukuu gawonj mutuya menj gomanj kuuya moma onjonjoni, iikanonj ii medaboronj laligowe. Uuwaa gawonj mutuya memanjatiwaa gomanja ii kamanj kokaamba mombo mende eja. Kaanagadeenj onj injiimambaa siinja moma laligowe gbani mamaga tegoro. ²⁴ Kawaajonj kantri qata Spein kemanjati, iikawaa gematanonj mono onjooononj kamambaa arenja ama injiimambaaonj jejeromongromonj ama kokaenj mojenj: Injiima onjowo korisoro ama boronja monj ainjolonj rabe ilaanj nonji saanonj kana toroqenj Spein kemanja.

²⁵ °Kaenj mojentonj, kamanj kokaamba Jerusalem sitiwaa kanageso soraaya nanjonj onjombonjatiwaajonj iikanonj kemanja. Iikanonj kemagonj onjooononj kamanja. ²⁶ Masedonia ano Akaia prowins woi yoroo uumeleenj kanageso tuunja tuunja yonjononj mono Jerusalem sitiwaa ejemba soraaya ilaanj onjombombaa qaa somonjgogi. Anutuwaawaa ejemba soraaya wanaya laligojuti, mono iyonjoojonj qaa somonjonj nandunj mamaga somata ama mindirigi ii menjgo kema onjomanja.

²⁷ °Kaenj ambombaa uukorisoroaya moma qaa somonjonj kulukulululu nandunj somata ii anji. Kaenj ambutiwaa tosa enj onjono anji saanonj sokonja. Anutunonj Juuda kanageso kotuegonj nonomambaa qaaya jero ero kotumotue iikanonj waba kantria kantria sokoma qagianonj uro laligoju. Kawaajonj waba kantri onjooononj tosa ero kitia meleema kalenggianonj Juuda kanagesowaa wanaya ilaanj onjongi sokonja. ²⁸ Niinonj kalenj ii menj kema borogianonj ambe gawona iikanonj tegoro iikawaa gematanonj ii onjomesaonj kusudeenj onjooononj kanj injiimago toroqenj Spein kantrinonj kemanja. ²⁹ Onjooononj kamanjati, kamanj iikanonj mono Kraistwaanonj kotumotue ii kuuya menj kanj onjomanja. Kianj moma yagojenj.

° 15.21 Ais 52.15 P 15.22 Room 1.13 ° 15.25-26 1 Kor 16.1-4 ° 15.27 1 Kor 9.11

³⁰Oo uumeleen alauruna, niinon Pon Jiisas Kraistwo qokotaan nama kokaen uu kuun onjonjen: Uja Toroyanon jopagon nangon onjomakejiwaa so mono noojon Anutu qama koolin laligowu. Anjononkejenj, iikanon mono uujopagianon ilaan noma laligowu.

³¹Judia prowinsnon kema ejemba Kraistwaajon yangisen amakejuti, iyonoo borogianon umambotiwaajon mono Anutuwaa qama kooligi sopa somonjon nonaga. Kaanagadeen nandun kalen somata menj Jerusalem kema ejemba soraaya yonoo borogianon ambe sokono siina mobutiwaajon mono qama koolin laligowu. ³²Kaen qama kooligi Anutunon siin kaen moji een, niinon mono korisoro qaganon onjonon kan onowo ainjolon rama keraqeeangon qen nongi laligomana. ³³Luae Toya Anutu iinon mono kuuya onowo namba. Qaa ii onanon.

Yeizozo qaa tetegoya

16 ¹Alanana Fiibi (Foibe) iinon Senkria uumeleen kanagesowaa gawon meme embaga koloaja. Iinon Room onjonon kawaati, ii kala kombutiwaajon mono qisin onoma borogianon anjen. ²Iinon ejemba mamaga ano nii kaanagadeen ilaan nonoma laligoro. Kawaajon Anutuwaa ejemba soraayanon alaurunana koma horon onjomakejonj, iikawaa so Fiibinon karo ii mono Pombaa qatanon qama koolin koma horon mubu. Onjonon kan iwoi mombaajon amamaaro iikawaa so mono ilaan mubu.

³Loembawoi Prisila ano Akwila Kraist Jiisaswo nanjaoti, nejawoina ii mono noonon yeizozona jegi mobao. ⁴Yoronon mono noojon ama laaligogara qeleema komuwaotiwaajon koloori. Niinonadeen mende mepeseen oronjento, kantri tosonianon uumeleen kanageso tuuna tuuna yonjonon mono kaanagadeen yorojon dangisen jenkeju.

⁵Uumeleen kanageso mirigaranon ajoronkejuti, ii mono kaanagadeen noonon yeizozona jegi mobu. Eisia prowinsnon gawon mewe hona mutuyanon kolooro Epainetus iinon uuta meleema Kraistwaa buja kolooroti, wombo alana ii mono noonon yeizozona jegi moba. ⁶Marianon onjonon ama gawon somata menj laligoroti, iwaajon mono noonon yeizozona jegi moba. ⁷Andronikus ano Junias tinitosawoina yoronon wala Kraistwaanon qokotaari niinon yoro gemagaranon uuna meleembe iikawaa gematanon niwo kapuare mirinon laligonin. Aposol yonjonon oroojon mogi batugianon uuta koloojao. Ii mono noonon yeizozona jegi mobao.

⁸Wombo alana Ampliatus Pombo nanji, iwaajon mono noonon yeizozona jegi moba. ⁹Nejanana Urbanus Kraistwo nanji ano wombo alana Stakis yorojonon mono noonon yeizozona jegi mobao. ¹⁰Apeles

* 16.3 Apo 18.2

Anutunonj anjgobato muro sokono Kraistwo qokotaan nanji, iwaajonj mono noononj yeizozona jegi moba. Aristobuluswo miri motoonj laligojuti, iyoŋoojonj mono noononj yeizozona jegi mobu. ¹¹Tinitosana Herodion iwaajonj mono noononj yeizozona jegi moba. Narsisuswo Pombo qokotaan miri motoonjgo laligojuti, iyoŋoojonj mono noononj yeizozona jegi mobu.

¹²Trifina ano Trifosa emba woi yorononj gawonj somata mej Pombo nanjaoti, iyorojonj mono noononj yeizozona jegi mobao. Wombo emba alana Persis iinonj Pombaajonj gawonj somata qatawo mej laligoji, iwaajonj mono noononj yeizozona jegi moba. ¹³'Rufus iinonj Pombaa gawonj awaa totoonj menjkeji ano iwaa nemuŋa kambaŋ so nii kaanjiadeenj meria kaanja kalaŋ koma noma laligoroti, iyorojonj mono noononj yeizozona jegi mobao.

¹⁴Asinjkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas ano uumeleenj ala tosaanja yoŋowo nama laligojuti, iyoŋoojonj mono noononj yeizozona jegi mobu. ¹⁵Filologus, Julia, Nereus naanjawo ano Olimp as ano ejemba soraaya tosaanja kuuya yoŋowo laligojuti, iyoŋoojonj mono noononj yeizozona jegi mobu.

¹⁶Uumeleenj alaurunana yoŋoo batugianonj mono anjgonj aonj newogia kososoonj jolonjgia jenj laligowu. Kraistwaa uumeleenj kana-geso kuuya yoŋononj mono yeizozogia anji onjooonj kaja. Kiaŋ.

Qambaŋmambaŋ qaa tetegoya

¹⁷Oo uumeleenj alauruna, niinonj uugia kokaenj kuuj injjojenj: Ejemba tosanonj uu mendemendeenj koloowaatiwaajonj waŋ qenkejuti, iyoŋoojonj mono galej menj aonj laligowu. Uumotoonjgowaa silia awaa kuma onjongi mojuto, qaa ii qotogonj kesa-awaraŋ qaa tosaanja kanonj uugia kuugi boliro osinj kamaankejue. Ejemba kaanja ii mono onjomesaonj korikori laligowu.

¹⁸Ejemba kaanjanonj mono ananaa Poŋnana Kraistwaanonj gawonj mende menjkejuto, iyanjgiaa siingiaa so koloowaatiwaajonj tompe jenj iyanjgia welenj qen aonkejue. Kele qaa awaa awaa aijnawo jenj ejemba gbijgbaonjgia qaa yoŋoo uugia kuuj tiligonj onjmakeju.

¹⁹Onj Oligaa Buŋa tenj koma otaankejuti, qaa ii kuuya nonoo gejanananonj kemero mojonj. Kawaajonj niinonj onjoojonj ama honombononja qaa aisoonkejue. Kaen anjento, onj kokaenj ama laligowutiwaajonj mojenj: Mono bologa ambombaajonj momakootogia mesaogi kamaawaa. Awaa ambombaajonj momakootogia ii mono pondanj koma gbiliŋ menj somariiwu. ²⁰Luae Toya Anutu iinonj mono Satan uulanjawo rinjanjgoro onjoo baagianonj kamaaro otokorianj maama aisoonj laligowu.

Poŋnana Jiisaswaa kalenjmorianjanonj mono onjowo ewa.

¹ 16.13 Maak 15.21

²¹ “Noo neņana Timoti iinonj mono yeizozoya ano oņoononj kaja. Noo tinitosauruna Lusius, Jeison ano Soosipater yonononj kaanagadeen yeizozogia aņgi oņoononj kaja.

²² Tertius niinonj Poolwaa qaaya moma tere koi oojenji, niinonj kaanagadeen Pombo nama yeizozona ambe oņoononj kaja.

²³ ^vGaiusunonj miria jeņ tegoro laligowe uumeleen kanageso kuuya yonononj kaanagadeen koi kaņ ajoroogi nene ainjolonj ama nonomakeji, iinonj mono yeizozoya ano oņoononj kaja. Erastus iinonj siti poņ qerewenjaa ofis uutanonj takis monenj galenj komakeji ano uumeleen alanana Kwartus yorononj mono yeizozogara ani oņoononj kaja.

²⁴ Poņnana Jiisas Kraistwaa kalenjmoriananonj mono oņowo ewa. Qaa ii oņanonj.

Poņ mepeseenj kokaenj qama kooliņkejenj:

²⁵ Oligaa Buņa qaa hoņa ii monowaa monoyanonja laligonj kougiti, iikanonj aasangoyanonj ero. Kaenj ero Jiisasnonj kamaan ninisaama jeņ asariro moma jeņ seiņkejenj. Buņa qaa kawaa so Anutunonj mono kotiin momalaarigia meņ kotiiro saanonj zeņ nama kotiiwu. Kawaaajonj anana mono Anutuwaa qabuņaya mepeseeniņ seiņkebaa.

²⁶ Wala Buņa qaa oņanonj aasangoyanonj eņ kouroto, kambaņ kokaamba gejatootoo ejemba tere oogita ejiwaa so mono asuganonj asugiro. Anutunonj kambaņ so laligonj kouma tetegoya qaa laligonj ubaati, iinonj ejemba tuuņa tuuņa anana uunana meleema Buņa qaa moma laariņ teņ koma laligowombaajonj moja. Kawaaajonj gawonj kokaenj mewombaajonj jeņ kotonj nonono, “Oņo mono kema gomaņ so liligonj Buņa qaa jeņ asariņ laligowu.” Qaa iikawaa so nonononj Buņa qaa ii ejemba tuuņ kuuya mobutiwaaajonj jeņ asariņ laligoniņ.

²⁷ Anutu iyaņodeenj momakooto Toya kolooji, anana mono Jiisas Kraistwaa qatanonj iwaa qabuņaya mepeseeniņ kambaņ tetegoya qaa akadamuyawo eņ uma ewaa. Qaa ii oņanonj.

^u 16.21 Apo 16.1 ^v 16.23 Apo 19.29; 1 Kor 1.14; 2 Tim 4.20